БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 34 (3006). Жума, 19 февраль 1965 йил. Баҳоси 2 тийин.

14 Март—маҳаллий Советларга сайловлар куни

ИШЧАН АГИТАТОРЛАР

— Мумкинми опа?

Навбатчи агитатор Дилбар Назарова йигитчани ўтиришга таклиф қиларкан,—келинг, ука хизмат, — деди.

Йигитча ўтиришни ҳам, ўтирмасликни ҳам билмай, турган жойида қалпоғини ўйнаб тортинчоқлик билан гап бошлади.

— Мен сайловга қатнашмайманми?

— Нега қатнашмас экансиз. Сизга ким айтди бу гапни,— ҳайрон бўлиб сўради агитатор қиз.

— Ҳеч ким-ку айтгани йўқ. Тунов куни уйимизга агитатор борган эди. Ойим дадамларни ёзиб олди-ю, мени эса...

Гап нимада эканлигини пайқаган агитатор мийиғида кулиб қўйди-да,— оббо сеней шунақа дегин. Неча ёшга кирдинг? — сўради агитатор.

— Март ойида 17 га тўламан.

— Ундай бўлса сен келаси сайловда овоз берасан ука. Одатда ҳар бир кишига 18 ёшга тўлгандагина сайлаш-сайланиш ҳуқуқи берилади. Агарда сен ўқишни тугатиб, совхозда ишлаб эл ҳурматини қозонсанг, ҳатто депутатликка номзод қилиб кўрсатишимиз ҳам мумкин. Тушунарлими...

«Қорасув» сабзавотчилик совхозидаги Максим Горький номли 89-ўрта мактаб биносига жойлашган агитпунктда совхоз ишчилари ва мактаб ўқитувчиларидан иборат 34 та тажрибали агитатор сайловолди агитация ва тушунтириш ишларини олиб бормоқда. Бу агитпункт деярли ҳар куни сайловчилар билан гавжум бўлади. Чунки бу ерда уларнинг маданий дам олишлари учун барча шароит яратиб берилди. Агитпункт турли шиор ва плакатлар, шунингдек, совхоз ишчиларини бу йил эл дастурхони учун мўл-кўл хосил етиштиришга даъват этувчи шиорлар билан шинам қилиб безатилган. Сайловчилар унумли меҳнатдан кейин бу ерда газета ва журналларнинг янги сонларини ўқишлари, шахмат-шашка ўйнаб маданий хордиқ чиқаришлари мумкин. Ундан ташқари навбатчи агитаторлар ҳам сайловчиларни қизиқтирган ҳар қандай саволга ўз вақтида қониқарли жавоб бера боришади.

— Биз,— дейди агитпункт мудири ўрток Каримов,— бу сиёсий кампанияни пухта тайёргарлик билан кутиб олиш мақсадида агитаторларнинг иш фаолиятини кучайтириб, улар билан тез-тез семинарлар ўтказиб турамиз. Бу йиғилишларда агитаторларнинг галдаги вазифаларини тушунтириш билан бирга яхши тажрибалар ўртоқлашилади.

Дарҳақиқат, «Хуш келибсиз, агитпунктга марҳамат деган сўзлар пештоқига ёзилган мактаб биносига кирар экансиз, доимо кишилар билан гавжум агитпунктни кўрасиз. Чунки бу ерда сайловчилар учун тез-тез лекция ва суҳбатлар уюштириб турилади. Яқинда агитпункт мудири ўрток М. Каримов «Ўзбекистонимиз гуллаб яшнамоқда», мактаб илмий мудири Р. Ёқубжонов эса «Депутат — халқ хизматкори», ўқитувчи С. Гемалутдинова «Хотин-қизлар коммунизм қурилишининг актив иштирокчиси» деган темаларда лекция ва суҳбатлар ўтказишди. Бу ерда ҳар бир лекция ва суҳбатлар совхоз ишлаб чиқариш ҳаёти билан боғланган ҳолда ўтказилади. Шунинг учун ҳам улар сайловчиларда катта таассурот қолдирмоқда. Калинин район «Қорасув» совхозининг 1-агроучасткасида маҳаллий Советларга сайловлар куни ана шундай қизғин тайёргарлик билан кутиб олинмоқда.

А. ШАЙХОВ.

ХИТОЙЛИК МЕҲМОНЛАР

Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Хитой Халқ Республикаси маориф министри Хэ Вэй бошчилигидаги Хитой — Совет дўстлиги жамиятининг делегацияси 17 февралда Низомий номидаги Тошкент педагогика институтига борди. Меҳмонлар республикага педагог кадрлар тайёрлаб берувчи марказ бўлиб қолган ана шу йирик олий ўқув юртининг фаолияти билан танишдилар.

Куннинг иккинчи ярмида делегация аъзолари Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида бўлиб, бу ерда Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, иттифоқ ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартноманинг 15 йиллигига бағишланган йиғилишда иштирок этдилар.

Хитойлик меҳмонлар Тошкентга қайтиб келганларидан кейин Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри С. О. Азимов ҳузурида бўлдилар. С. О. Азимов делегация шарафига зиёфат берди. Зиёфат самимий ва дўстона вазиятда ўтди. (ЎзТАГ).

САБЗАВОТ, КАРТОШКА, МЕВА МЎЛ БЎЛСИН!

Тошкент области сабзавоткорларининг 1965 йилги социалистик мажбуриятлари

Область меҳнаткашлари партия XXII съезди қарорларини ҳаётга татбиқ қила бориб, 1964 йилда пахта, ғалла, сабзавот, картошка, мева, узум, полиз экинлари маҳсулотлари ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтирдилар.

Область деҳқонлари 1964 йилда давлатга 132,6 минг тонна сабзавот, 28 минг тонна картошка ва 55 минг тонна полиз экинлари маҳсулотлари сотдилар. Бу 1963 йилдагига нисбатан анча кўпдир.

Асосий сабзавотчилик районлари бўлган Калинин ва Оржоникидзе районларининг меҳнаткашлари комплекс механизацияни, илғор агротехника усулларини кенг жорий этиш ва маҳаллий ҳамда минерал ўғитлардан унумли фойдаланиш йўли билан 1964 йилда экин майдонларидан мўл ҳосил олдилар.

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон», Ленин номли, Фрунзе номли, «Қизил ту», Калинин районидаги «Ўзбекистон 40 йиллиги», Собир Раҳимов номли колхозлар ва «Назарбек» совхози бир неча йиллардан буён экинлардан юқори ҳосил олиб келмоқда.

Ўтган йили бу хўжаликларда ҳар гектар ердан 18 тоннадан 25 тоннагача сабзавот, 12-14 тоннадан картошка ва 22-27 тоннадан полиз экинлари маҳсулотлари олинди. Бу область бўйича ўртача кўрсаткичлардан анча юқоридир.

Пахтакор хўжаликларнинг тажрибаси асосида сабзавоткор колхоз ва совхозларда комплекс механизациялашган звенолар ва бригадалар тузилди.

Уларда ўтган йили эришилган ютуқлар прогрессив форманинг афзалликларини кўрсатди. Бу бригада ва звенолар кам меҳнат сарфлаган ҳолда арзон маҳсулот етиштирдилар.

Етиштирилган маҳсулотнинг миқдори ва сифатига қараб меҳнатга ҳақ тўлашнинг янгича системаси сабзавот ва картошка етиштиришни кўпайтиришда катта аҳамиятга эга бўлди. Комплекс механизациялашган бригада ва звеноларнинг аъзоларига берилган меҳнат ҳақи қолган бошқа колхозчилар ва совхоз ишчилариникига қараганда 20-25 процент кўп бўлди.

Айниқса «Қорасув» совхозидан Абдураҳим Шерматов ва Рихсибой Мадиёров, Калинин номли колхоздан Воҳид Исмоилов, «Назарбек» совхозидан Аҳмад Ортиқов, «Қизил ту» колхозидан Турсунбой Толипов, Тошкент наслчилик совхозидан Энвер Кешвердинов, Карл Маркс номли колхоздан Ўлмас Комилов, Ғани Иноятов, Султон Соатов ва бошқа кўпгина ўртоқлар бошчилик қилаётган комплекс механизациялашган звеноларнинг иши мақтовга сазовордир.

Лекин областда шундай сабзавоткор колхоз ва совхозлар ҳам борки, улар экинлардан жуда кам ҳосил олмоқдалар. Биз ана шу қолоқ хўжаликларни ўртача хўжаликлар даражасига, ўртача хужаликларни эса илғорлар даражасига кўтаришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. Бу йил давомида ўша экин майдонларининг ўзида картошка ва сабзавот экинларининг ҳосилдорлигини 15 процентгача кўтариш имкониятини беради.

Биз 1965 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун социалистик мусобақага қўшилиб, ўз зиммамизга қуйидаги социалистик мажбуриятларни оламиз:

Экинлар тури	Етиштириладиган маҳсулот (тонна)	Давлатга сотиладиган маҳсулот (тонна)
картошка	120200	49000
сабзавот	218000	141200
полиз	105000	57700
мева	40000	11800
узум	42000	31400

КАЛИНИН РАЙОНИ БЎЙИЧА: 62700 тонна картошка, 94400 тонна сабзавот, 38100 тонна полиз, 5600 тонна мева, 5770 тонна узум етиштирилади ва давлатга 31090 тонна картошка, 68500 тонна сабзавот, 22000 тонна полиз, 2200 тонна мева, 4170 тонна узум сотилади.

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИ БЎЙИЧА: 21380 тонна картошка, 63900 тонна сабзавот, 10400 тонна полиз, 11600 тонна мева, 11590 тонна узум етиштирилади ва давлатга 10210 тонна картошка, 45000 тонна сабзавот, 8000 тонна полиз, 3000 тонна мева, 9200 тонна узум сотилади.

ЯНГИЙЎЛ РАЙОНИ БЎЙИЧА: 5250 тонна картошка, 17870 тонна сабзавот, 13300 тонна полиз, 4500 тонна мева, 6720 тонна узум етиштирилади ва давлатга 620 тонна картошка, 8320 тонна сабзавот, 5900 тонна полиз, 2480 тонна мева, 5650 тонна узум сотилади.

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА: 11665 тонна картошка, 14400 тонна сабзавот, 7800 тонна полиз, 5600 тонна мева, 2430 тонна узум етиштирилади ва давлатга 5450 тонна картошка, 7700 тонна сабзавот, 4300 тонна полиз, 820 тонна мева, 420 тонна узум сотилади.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ БЎЙИЧА: 5940 тонна картошка, 9520 тонна сабзавот, 10300 тонна полиз, 2000 тонна мева, 5700 тонна узум етиштирилади ва давлатга 230 тонна картошка, 2800 тонна сабзавот, 6000 тонна полиз, 1550 тонна мева, 5250 тонна узум сотилади.

БЎКА РАЙОНИ БЎЙИЧА: 6265 тонна картошка, 7460 тонна сабзавот, 14000 тонна полиз, 1100 тонна мева, 1350 тонна узум етиштирилади ва давлатга 230 тонна картошка, 3000 тонна сабзавот, 6200 тонна полиз, 250 тонна мева, 1060 тонна узум сотилади.

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ РАЙОНИ БЎЙИЧА: 5830 тонна картошка, 5300 тонна сабзавот, 3700 тонна полиз, 1800 тонна мева, 6440 тонна узум етиштирилади ва давлатга 670 тонна картошка, 2900 тонна сабзавот, 2300 тонна полиз, 1250 тонна мева, 5500 тонна узум сотилади.

БЕКОБОД РАЙОНИ БЎЙИЧА: 1170 тонна картошка, 5150 тонна сабзавот, 7400 тонна полиз, 700 тонна мева, 410 тонна узум етиштирилади ва давлатга 500 тонна картошка, 2980 тонна сабзавот, 8000 тонна полиз, 250 тонна мева, 150 тонна узум сотилади.

Зиммага олинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажариш учун биз область бўйича ўрта ҳисобда ҳар гектар ердан 120 центнердан картошка, 170 центнердан сабзавот ва 200 центнердан полиз экинлари маҳсулотлари олишга эришамиз.

Комплекс механизациялаш сабзавот ва картошка етиштиришни кўпайтириш ҳамда маҳсулот таннархини арзонлаштиришнинг муҳим резервидир. Биз бу йил ҳамма колхоз ва совхозларда қўшимча равишда комплекс механизациялашган звенолар сонини оширишга қарор қилдик. Ана шу асосда биз меҳнат унумдорлигини маълум даражада оширамиз ва маҳсулот таннархини камайтирамиз.

Калинин районидаги Карл Маркс номли, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозлари ва «Партия XXI съезди» совхози, Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхозда сабзавот-полиз экинлари ва картошкадан муттасил юқори ҳосил олиб келмоқдалар. Биз ана шундай илғор хўжаликларнинг тажрибасини областнинг ҳамма колхоз ва совхозларига кенг ёйиш мажбуриятини оламиз.

Уруғчиликка — юқори ҳосил олишнинг асосий соҳасига алоҳида эътибор бериб, биз ҳамма уруғликларни яхши тайёрлашга ва уларнинг сифатини текшириб кўришга, сабзавот ва полиз экинларининг фақат сортли уруғларини экишга астойдил ҳаракат қиламиз. Ҳар бир хўжаликни, бригада ва звенони уруғлик картошка билан тўла таъминлаймиз. Уруғликларни яровизация қиламиз.

Халқимиз орасида «Парник яхши бўлган жойда даромад ҳам яхши бўлади» деган гап бор. Биз бунинг нақадар тўғрилигига ўз тажрибамизда амин бўлдик.

Биз колхоз-совхозлардаги парник хўжаликларини 40 минг ромга кенгайтиришга қарор қилдик. Кўкламги экиш кампаниясига карам, помидор, қалампир, бақлажонларнинг юқори сифатли расадларини, шунингдек полиэтиленли плёнка остида ўстириш учун бодринг экишга мўлжалланган жойларни ўз вақтида тайёрлаб қўямиз.

Биз бу йил теплицалар ишини рационал ва унумли йўлга қўйишини таъмин этамиз. Уларда шаҳар меҳнаткашлари учун фақат эртаги сабзавотлар етиштирамиз.

Кўкламги дала ишлари бошлангунига қадар кадрларни оммавий равишда ўқитамиз, биринчи навбатда комплекс механизациялашган бригада ва звеноларнинг бошлиқларини, колхоз ва совхозларнинг мутахассисларини, шунингдек хўжалик раҳбарларини ўқитамиз.

Ўз зиммамизга олган социалистик мажбуриятларимизни муваффақиятли бажара бориб ҳамма экин майдонларидан юқори ҳосил олишга эришамиз, Тошкент шаҳри ҳамда областдаги бошқа шаҳарларнинг меҳнаткашларини мўл-кўл юқори сифатли ва арзон сабзавот, картошка, полиз экинлари маҳсулотлари, мева, узум билан таъмин этамиз.

МАЖБУРИЯТ ОБЛАСТЬ САБЗАВОТКОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИДА МУҲОКАМА ЭТИЛИБ, ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ И. П. ВОЛОВЧЕНКОНИ СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Иван Платонович **Воловченко** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан СССР Қишлоқ хўжалик министри вазифасидан озод қилинсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 йил 17 февраль.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ В. В. МАЦКЕВИЧНИ СССР ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Владимир Владимирович **Мацкевич** СССР Қишлоқ хўжалик министри қилиб тайинлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. МИКОЯН.

СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1965 йил 17 февраль.

БИР ОВОЗДАН

Тошкент шаҳар Чилонзор районидаги мактабгача тарбия педагогика билим юртининг ўқитувчилар ва ўқувчилар коллективининг район Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда биринчи бўлиб республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи, кекса педагог М. Солиев сўзга чиқади. У 52-Чилонзор район сайлов округи бўйича депутатликка кандидат қилиб шу билим юртининг директори ўртоқ Т. А. Алимовани кўрсатади. Ўртоқ Т. Алимова 32 йилдан бери педагогиклик қилади. У бутун билими ва куч-ғайратини ёшларни тарбиялаш ишига бағишлаб келаётир. Йиғилишда сўзга чиққан ўқитувчи А. Ғуломова билим юртининг инглиз тили ўқитувчиси М. Йўлдошевани 146-Чилонзор район сайлов округи бўйича депутатликка номзод қилиб курсатиш тўғрисида таклиф киритади.

Йиғилиш қатнашчилари депутатликка кўрсатилган номзодларни бир овоздан маъқулладилар.

Суратда: Сайловолди йиғилиши. Минбарда республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Муҳаммаджон Солиев.

Н. Аъзамов фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДИЙ СОЮЗЛАРИНИНГ ҚЎШМА ПЛЕНУМИ

17 февралда Ўзбекистон ижодий союзларининг қўшма пленуми бўлиб ўтди. Ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, архитекторлар, театр ва кино ходимлари буюк тарихий юбилейлар — Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан ўз олдиларида турган вазифаларни муҳокама қилдилар.

Пленум ишида область ва шаҳар партия, комсомол комитетларининг секретарлари, матбуот, радио ва телевидение ходимлари, республика ташкилотлари ва олий ўқув юртларининг ходимлари иштирок этдилар.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи Правлениесининг секретари Г. П. Владимиров, республика маданият министри З. Р. Раҳимбобоева, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Кинематография давлат комитетининг раиси А. П. Қаюмов, Ўзбекистон Рассомлар союзи правлениесининг раиси И. Икромов, Ўзбекистон Архитекторлар союзининг раиси А. Б. Бобохонов, Ўзбекистон Композиторлар союзининг масъул секретари А. Х. Жабборовлар пленумда ахборот бердилар.

Республика бадиий интеллигенцияси олдида турган проблемаларни муҳокама қилишда Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги Санъатшунослик институтининг директори В. И. Зоҳидов, «Ўзбекистон маданияти» газетасининг редактори Л. П. Қаюмов, СССР халқ артисти О. Хўжаев, санъатшунослардан Г. А. Пугаченкова, Л. И. Ремпель, Ҳ. Абулқосимова, рассом Г. Ткачев, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институтининг директори Қ. Ҳ. Хоназаровлар қатнашдилар.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Нишонов нутқ сўзлади.

Қўшма пленум республиканинг ижодий союзлари Маданият Министрлиги ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Кинематография давлат комитети билан биргаликда Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган бадиий асарлар яратиш, меҳнаткашлар ўртасида адабиёт ва санъатни пропаганда қилишни кучайтириш юзасидан ишлаб чиққан тадбирларини маъқуллади.

(ЎзТАГ).

ПАХТАКОРЛАР ҚУРУЛТОЙИ ДЕЛЕГАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

ЎЗБЕКИСТОН ПАХТАКОРЛАРИ ҚУРУЛТОЙИ ШУ ЙИЛ 20 ФЕВРАЛДАН 2 МАРТГА КЎЧИРИЛДИ.

ҚАРДОШЛИК ВА БИРДАМЛИК

Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасидаги дўстлик, иттифоқ ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартноманинг 15 йиллигини бутун мамлакат билан бирга Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам нишонламоқдалар. Икки буюк халқнинг қардошларча ҳамкорлик қилиши учун қудратли восита ва мустаҳкам негиз бўлган шу Шартноманинг 15 йиллигига бағишланиб, 16 февралда Тошкентда ўтказилган дўстлик кечасида шаҳар жамоатчилигининг жуда кўп вакиллари, шунингдек Хитой Халқ Республикасидан ва бошқа чет эл мамлакатларидан келиб, Ўзбекистонда ўқиётган студентлар қатнашдилар.

Дўстлик кечаси ўтказилган Округ офицерлар уйи театрининг зали Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикасининг давлат байроқлари билан безатилган эди. Президиумда — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов, республика ва пойтахт жамоат ташкилотларининг раҳбарлари ўтиришибди. Хитой Халқ Республикасининг маориф министри, Халқ вакиллари Умум Хитой мажлисининг депутати Хэ Вэй бошчилигида Хитой — Совет дўстлиги жамиятининг делегацияси ҳам президиум столи ёнидан жой олди.

Йиғилишни Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари В. С. Скребнев очди.

Совет—Хитой дўстлиги жамияти Ўзбекистон бўлимининг раиси, республика Фанлар академиясининг академиги С. Ю. Юнусов доклад қилди.

Совет Иттифоқи билан Хитой Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, иттифоқ ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартнома, деди у, икки буюк халқ қардошларча ҳамкорлигининг рамзи бўлиб қолди, ҳар иккала мамлакатимиз ўртасида азалдан давом қилиб келган традицион алоқаларни ривожлантиришдаги қонуниятли якун бўлди.

Хитой Халқ Республикаси барпо қилинганидан кейин орадан сал вақт ўтмай тузилган бу шартнома ҳар иккала мамлакат халқларининг ва бутун социалистик лагерь халқларининг туб манфаатларига мос бўлиб тушмоқда. Совет Иттифоқи ва Хитой Халқ Республикаси хўжалик қурилиши, фан ва маданиятнинг турли тармоқларида ҳамкорликни авж олдириб, ўзаро манфаатли савдо-сотиқни ривожлантириб, илмий техникавий ва маданий алоқаларни кенгайтириб, социализм ва коммунизм йўлида муваффақиятли олға бормоқ учун шу 15 йил ичида кўп иш қилдилар. С. Ю. Юнусов Совет—Хитой дўстлиги жамияти Ўзбекистон бўлимининг қилган ишлари тўғрисида гапиради.

Турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши тўғрисидаги ленинча принципларни изчиллик билан амалга ошириш, халқаро вазиятни соғломлаштирмоқ ҳамда ялпи тинчликни ва халқлар хавфсизлигини мустаҳкамламоқ учун халқаро энг муҳим проблемаларни бартараф қилиш йўлларини тинмай қидириш Совет Иттифоқи ташқи сиёсатининг муҳим таркибий қисми эканлигини докладчи алоҳида кўрсатиб ўтди.

Совет Иттифоқининг жаҳон миқёсидаги ҳар бир қадами жаҳон социалистик системасини мустаҳкамламоқ ва ривожлантирмоқ, миллий озодлик ҳаракатини қувватламоқ, империалистик иғвогарликларнинг пайини қирқмоқ, халқлар ўртасида тинчликни сақлаб қолмоқ ва мустаҳкамламоқ учун қўйилаётган қадамдир.

СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин бошчилигида Совет Иттифоқи делегациясининг Вьетнам Демократик Республикасига ва Корея Халқ Демократик Республикасига қилган сафари, бу делегациянинг Хитой Компартияси ва Хитой Халқ Республикаси ҳукуматининг раҳбарлари билан қилган суҳбатлари социалистик мамлакатлар ўртасидаги қалин қардошлик алоқаларини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлади.

Кейинги кунларда АҚШнинг қуролли кучлари Вьетнам Демократик Республикасига қарши яна жиддий иғвогарликлар қилаётганликлари маълум бўлиб қолди. АҚШнинг самолётлари Вьетнам Демократик Республикасининг тинч шаҳарларини ва қишлоқларини ваҳшиёна бомбардимон қилди. Бу — тинчлик ишига сурбетлик билан қилинаётган дағдаға бўлди. Америка самолётларининг Вьетнам Демократик Республикасидаги шаҳар ва қишлоқларга босқинчилик билан қилган ҳужумларини бутун совет халқи қаҳр-ғазаб билан қаттиқ қораламоқда. Совет ҳукумати ўзининг Баёнотида шу нарсани қатъий қилиб айтдики, АҚШ шундай ҳаракатлар қилиб турган шароитда, Совет Иттифоқи Вьетнам Демократик Республикасининг хавфсизлигини муҳофаза қилмоқ ва унинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамламоқ учун ўзининг иттифоқчилари ва дўстлари билан бирга лозим бўлган чораларни кўришга мажбур бўлади.

Шартномада кўрсатиб ўтилганидек, совет ва хитой халқларининг мустаҳкам иттифоқи, айниқса Шартноманинг Узоқ Шарқда ва Осиёда тинчликни ва хавфсизликни таъминлашга бевосита қаратилган моддалари ҳозирги шароитда алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Совет ҳукумати, бутун совет халқи Совет Иттифоқи ва Хитой буюк халқларининг, социалистик лагердаги барча мамлакатлар халқларининг жипслигини ва бирлигини охиригача қаттиқ туриб ҳимоя қилишга маҳкам бел боғлаганлар.

Хитой Халқ Республикасининг маориф министри Хэ Вэй минбарга чиқади.

Биз, деди Хитой делегациясининг бошлиғи, Совет Иттифоқида бўлган вақтимизда Ўзбекистон ССРнинг гўзал пойтахти Тошкентга дўстлик визити билан келиш ва сизлар билан бирга муштарак байрамимизни нишонлаш имкониятига эга бўлганлигимиз учун жуда хурсандмиз. Хитой халқи номидан сизларга ва сизлар орқали барча ўзбек биродарларимиз ва ҳамшираларимизга юксак ҳурматимизни изҳор қилишга, самимий саломимизни топширишга ижозат бергайсиз.

Биз Тошкентда бўлган вақтимизда Совет Иттифоқининг бошқа ҳамма халқлари каби ўзбек халқи ҳам хитой халқига чинакам дўстлик ҳислари билан қараётганлигини ва уни ўзининг яқин биродари ва ишончли сафдоши деб билаётганлигини чуқур ҳис қилдик. Хитой ва Совет Иттифоқининг буюк дўстлиги ва жипслиги халқларимиз қалбига чуқур томир ёйганлигига аминмиз. Бизнинг жипслигимизни ҳеч ким, ҳеч қандай куч буза олмайди.

Хитой Халқ Республикаси билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстлик, иттифоқ ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги Шартномаси имзоланган куннинг 15 йиллигини нишонлаш билан бирга, вужудга келган традицияни тағин ҳам албатта ривожлантира беришимиз — жипслигимизни мустаҳкамлай беришимиз, бир-биримизни ҳамиша қувватлашимиз, ялпи душманимизга қарши якдиллик билан ва бирга кураш олиб боришимиз ва муштарак ишимизнинг тантана қилишига ёрдамлашмоғимиз лозим.

Министр ҳозирги халқаро аҳвол тўғрисида гапиради.

Хитой билан Совет Иттифоқи иккита буюк социалистик давлатдир. Империализм Совет Иттифоқига қарши агрессия қиладиган бўлса, Хитой халқи ҳеч бир иккиланмай ўзининг иттифоқчилик мажбуриятларини бажаради ва совет халқи билан ёнма-ён туриб, агрессорларни батамом тормор келтиргунча жанг қилади. 650 миллионли хитой халқи ҳамиша совет халқининг томонини олади. Империалистларнинг ҳар қандай қора ниятлари, албатта, тамомила барбод бўлади.

Мен кези келганидан фойдаланиб, деди делегациянинг бошлиғи, Тошкентнинг бутун аҳолисига, Ўзбекистоннинг бутун халқига делегациямизни дўстона кутиб олганликлари учун, хитой халқига қардошларча дўстлик ҳисларини изҳор қилганликлари учун чин кўнгилдан ташаккур билдираман. Ўзбек халқининг ўзининг қудратли мамлакатини қуришдаги фидокорона меҳнати, унинг жуда катта муваффақиятлари бизда чуқур таассурот қолдирди. Империализмга қарши, бутун дунёда тинчлик учун ўз Ватанингизни қуриш учун олиб бораётган курашда сизларга чин кўнгилдан тағин ҳам катта муваффақиятлар тилаймиз.

* * *

Кеча қатнашчиларига катта концерт қўйиб берилди. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ИЖОДИЙ СОЮЗЛАРИНИНГ ҚЎШМА ПЛЕНУМИ

ТУРМУШ ҲАҚИҚАТИНИ ИФОДАЛОВЧИ САНЪАТНИ БАРҚАРОР ҚИЛАЙЛИК

Улуғ тарихий воқеалар — Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги яқинлашмоқда. Коммунистик партия раҳбарлиги ва етакчилигидаги совет халқи ўзининг муқаддас мақсади сари сабот билан олға бормоқда, коммунизмнинг нурафшон муҳташам биносини ўзининг ижодий меҳнати билан барпо қилмоқда.

Ана шу улуғ воқеаларга тайёргарлик бадиий интеллигенциямиз зиммасига юксак вазифалар юклайди Ўзбекистон ижодий союзларининг бирлашган пленумида санъат ва адабиёт аҳллари халқ ишларининг улуғворлигини ўз асарларида қандай қилиб яхшироқ ёркинроқ акс эттириш, санъаткорнинг ўз ватанпарварлик бурчини қандай қилиб яхшироқ ва ёркинроқ бажариш тўғрисида гаплашиб олишди.

Пленумда гап асосан янги планлар тўғрисида, ғоявийлик ва маҳоратни ошириш тўғрисида борди. Ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, архитекторлар, кинематографиячилар, театрларнинг ходимлари, партия ходимлари адабиёт ва санъатни янада ривожлантириш йўлларини биргалашиб муҳокама қилишди.

Ўзбекистон ижодий союзларининг раҳбарлари қўшма пленумда ахборот бериб ўтишди.

Социалистик реализм байроғи остида

Партия ва халқ ҳаётида кейинги йилларда рўй берган воқеалар, — деди Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари **Г. П. Владимиров**, — жуда катта тарихий аҳамиятга эга бўлди. Бу воқеалар ўзбек совет адабиётининг ривожланишига ғоят катта таъсир ўтказди, мамлакатимизнинг улуғ бирлигини куйловчи, халқлар дўстлигини мустаҳкамлайдиган, республиканинг ўтмишини ва ҳозирги ҳаётини ҳаққоний ва ёркин равишда кўрсатиб берадиган янги китоблар вужудга келишига сабабчи бўлди.

Юбилей йили бўлган 1964 йилда ўзбек ёзувчилари олдида айниқса масъулиятли вазифалар турган эди. 11 та роман, 6 та повесть, шеърлар ва поэмалар тўпламидан иборат 20 та китоб, 7 та пьеса ва бошқа асарлар юбилейга атаб ёзилиб бўлди ва нашр этилди. Бу асарларнинг кўпчилиги турмушни чуқур билиш асосида ёзилган, совет кишисининг конкрет тарихий шароитдаги ишларини яхши акс эттирган.

Ёзувчи Шароф Рашидов «Қудратли тўлқин» романида ишчилар синфининг қаҳрамонлиги ва шижоатини, ажойиб ахлоқий фазилатларини яхши кўрсатиб берган. Асқад Мухтор «Давр менинг тақдиримда» деган китобида янги ғалабаларга, инсоний бахтга интилаётган одамлар ҳақида ҳикоя қилади. Ҳамид Ғуломнинг «Сенга интиламан» деган янги романи қўриқ ерларни ўзлаштириш проблемаларига бағишланган.

Ғафур Ғулом, Миртемир, Андрей Иванов, Рамз Бобожон, Шукрулло ва бошқа кўпгина шоирларнинг шеърлари ва поэмаларини ўз ичига олган китоблар ўқувчиларни қувонтиради. Сарвар Азимовнинг «Қонли сароб», Зиннат Фатхуллиннинг «Ёшликда берган кўнгил», Назир Сафаровнинг «Кимга тўй, кимга аза», Ҳамид Ғуломнинг «Ўғил уйлантириш», Шукруллонинг «Хатарли йўл» сингари пьесалари драматургия соҳасида кўзга кўринарли асарлар бўлди.

Республика ёзувчиларининг ижодида муваффақиятлар борлиги шак-шубҳасиз, лекин камчиликлар ҳам оз эмас. Бу камчиликларнинг энг каттаси шуки, кўпинча майда мавзуълар қаламга олинади, асарларнинг композицияси бўш бўлади.

Санъаткорнинг халқ олдидаги катта масъулиятини унутмаслигимиз керак. Асарларнинг ғоявий ва эстетик фазилатлари тўғрисида, асарларнинг тарбиявий роли ҳақида ҳамиша ғамхўрлик қилишимиз лозим. Халқ, партия биздан бугунги воқеликни яхшироқ акс эттирмоқ учун янги фикрлар, янги изланишлар талаб қилмоқда.

Хўш, Ёзувчилар союзининг шу кунлардаги ижодий ишида нималарга асосий эътибор берилмоқда? Улуғ тарихий воқеаларни ўз ижодида акс эттириш фикри билан ёнмаётган, шу фикрдан илҳомланмаётган биронта ҳам ёзувчи бизда йўқ. Республика ёзувчилари ўз асарларида акс эттиришни ўйлаб қўйган мавзуълар ва проблемаларни ҳатто санаб чиқиш осон гап эмас. Ойбек ўзининг «Улуғ йўл» деган янги романида боболар ва оталарнинг озодлик учун, социализм қуриш учун курашган қаҳрамонларнинг нималар қилганлигини ёш авлодга ҳикоя қилиб бериш ниятида. Шароф Рашидов ҳозирги давр шароитида совет кишисининг характери қандай камол топаётганлигини ўз асарида акс эттирмоқчи. Абдулла Қаҳҳор ўзининг янги асарида замондошимизнинг тақдирини кўрсатиб бермоқчи. Ҳамид Ғулом уруш вақтидаги Тошкент тўғрисида роман ёзиш учун, Пиримқул Қодиров шаҳарнинг қишлоқ билан ҳамдўстлиги тўғрисидаги романи учун материал тўпламоқда.

Ёзувчилардан Собир Абдулла, Одил Ёқубов, М. Шевердин, М. Исмоилий, А. Удалов, Ш. Аладин, Ў. Умарбеков катта асарлар ёзишни ўйлаб қўйдилар. Революция ветеранлари ва гражданлар уруши ветеранлари тўғрисида коллектив бўлиб ёзилган ҳикоялар ва очеркларнинг иккита тўплами тайёрланмоқда. В. И. Ленин тўғрисидаги ҳикоялар ва шеърлар нашр этишга ҳозирланмоқда.

Ғафур Ғулом, Зулфия, Миртемир, Андрей Иванов, Асқад Мухтор, М. Шайхзода, Мирмуҳсин, Рауф Галимов, С. Зуннунова, Ж. Жабборов ва бошқа кўпгина шоирлар янги поэмалар ва шеър туркумлари устида ишламоқдалар. Драматургларимизнинг ҳам режалари катта. Улар ҳозирги кунларимиз романтикасини акс эттирувчи янги драмалар, пьесалар, сценарийлар тайёрламоқдалар. Танқидчилар ва адабиётшунослар Октябрнинг 50 йиллигига бағишланган монографиялар ва тўпламларни ҳозирламоқдалар.

Режалар катта. Аммо, бу режаларни турмуш ўз янгиликлари билан бойитиб бориши турган гап. Лекин асосий йўл белгилаб олинди. Энг муҳими шуки, асарларнинг ғоявий-бадиий савияси бундан буён ҳам социалистик реализм байроғи остида оша беради.

Бадиий интеллигенциянинг ҳамдўстлиги учун

Ўзбекистон ССР маданият министри **З. Р. Раҳимбобоева** сўзга чиқиб айтдики, совет санъатини ва адабиётини тағин ҳам кенг, кўп томонлама ривожлантиришни таъминламоқ учун Коммунистик партия қилиб келган ва қилаётган жуда катта ишни кўриб турибмиз. Ўзининг ижодий хусусиятига эга бўлган турли мактаб ва услубларга мансуб бўлган совет санъаткорларининг талантлари тўлиқ намоён бўлиши ва ўз асарларини халққа тўла тақдим этишлари учун мамлакатимизда ҳамма чоралар кўрилмоқда.

Санъат ва адабиёт масалаларига бағишланиб «Правда»да босилган кейинги мақолаларнинг катта аҳамияти шундаки, санъат ва адабиёт ғоявийлик ва бадиийликнинг узвий бирлиги мавжуд бўлган шароитдагина ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажара олиши шу мақолаларда зўр куч билан уқтирилмоқда.

Ўзбекистон санъат ва адабиёт ходимлари эришган муваффақиятлар ҳаммага маълум. Ўтган юбилей йили улар учун айниқса қизғин ва самарали бўлди. Бадиий асарларнинг тематикаси янада кенгайди ва чуқурлашди. Бир йил ичида 120 та янги спектакллар кўрсатилди. Спектаклларнинг дунёқараш савияси анча кенгайди. Бизга замондош қаҳрамон театр саҳнасидан ўрин олди.

Музика санъатини ривожлантиришда сезиларли силжишлар рўй берди: янги опералар, балетлар пайдо бўлди. Ўзбекистон композиторлари мураккаб симфоник жанрлар соҳасида самарали ишламоқдалар. Рассомларнинг ютуқлари сезилиб турибди. Уларнинг асарларидан кўп қисми етук, қизиқарли ва ўз услубига эга бўлган мастерлар яратган асарлар эканлиги ҳақида тўла ҳуқуқ билан гапирилмоқда.

Бадиий ҳаваскорлик ижодининг янги юқори формалари — халқ театрлари, халқ филармониялари туғилди ва қарор топди. Айрим ҳаваскорлик коллективлари Ватанимиз пойтахти Москвада ҳам ўз маҳоратларини кўрсатиб, муваффақият қозондилар.

Санъат ходимларининг интернационал алоқаларини мустаҳкамламоқ, рус адабиёти ва санъатини пропаганда қилмоқ, маданий бойликларни ўзаро баҳам кўрмоқ учун бир талай ишлар қилинди. Қардош республикалар санъатларининг энг яхши намояндалари Тошкентга келиб кетишди. Ҳамза номидаги, Алишер Навоий номидаги, Горький номидаги театрларимиз, «Баҳор» ансамбли ва бошқа профессионал ансамбллар Совет Иттифоқининг турли шаҳарларига бориб ўз санъатларини намойиш қилдилар.

Бир талай ишлар қилинган бўлса ҳам, лекин қилишимиз керак бўлган ишлар ҳали кўп. Буюк юбилейлар муносабати билан театрларни юксак ғоявий ва тўла қимматли асарлар билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда. Маданият министрлиги драма ва музика асарлари ёзиш учун бериладиган заказларнинг тематик планини тузиб чиқди. Ҳозир кўпгина авторлар театрлар учун пьесалар тайёрламоқдалар. Комил Яшин замондошлар тўғрисида пьеса ёзмоқда. Уйғун «Гирдоб» драмасини ёзиб битказишга яқинлашди. М. Шайхзода ва Иззат Султондан янги асарлар кутмоқдамиз. З. Фатхуллин коллективлаштириш тарихига бағишланган янги пьеса ёзмоқда. Ҳамид Ғулом ва Саид Аҳмад замонавий темаларда комедиялар тайёрламоқдалар. Н. Сафаров, Туроб Тўла, Рамз Бобожон, М. Бобоев, Собир Абдулла, М. Шевердин, О. Ёқубов, Э. Раҳимов ва бошқа ёзувчилар ҳам пьесалар устида ишламоқдалар.

Янги опералар ва балетлар, симфоник жанр асарлари яратилмоқда.

Рассомлар тасвирий санъат, графика, ҳайкалтарошликнинг янги асарларини яратиш тўғрисидаги ижодий режаларини айтиб беришди.

Тарихий саналар яқинлашиб келаётганлиги муносабати билан театрларимиз учун яратиладиган энг яхши асарларга конкурс эълон қилинди. Шунингдек оммавий ва яккахон ашулачилар ижро этадиган қўшиқларга ҳам конкурс эълон қилинди. Октябрнинг 50 йиллигига бағишлаб республика бадиий виставкаси ташкил этилади. Спектаклларнинг кўрикларини ўтказиш, кенг томошабинлар оммасининг конференцияларини, ижодий учрашувларни уюштириш мўлжалланмоқда. Бу тадбирлар маданият арбобларимизнинг халқ билан алоқасини янада мустаҳкамлайди.

Қардош республикалар ўртасидаги маданий алоқаларни янада мустаҳкамлаш вазифаси қўйилмоқда. Бу соҳада ўтказиладиган муҳим тадбирлар маданиятларнинг ўзаро бир-бирларини бойитишига хизмат қилади. Москва бадиий академик театри коллективининг Тошкентга келиши катта воқеа бўлади. Кузда Тошкентда бадиий фестиваль ўтказиш мўлжалланмоқда, бундан кузатилган мақсад совет Шарқининг жуда катта муваффақиятларини намойиш қилиб кўрсатишдир.

Ўзбекистонда санъат байрамлари уюштирилаётганлиги фақатгина маданий-оқартув мақсадларига хизмат қилиб қолмай, шу билан бирга халқларнинг интернационал дўстлигини мустаҳкамлаш ишида муҳим роль ўйнайди. Ўзбекистон санъатини ривожлантириш учун янги омил бўлади.

Муҳим проблемалар

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Кинематография давлат комитети раиси **А. П. Қаюмов** ўзининг ахборотида ўзбек киносининг катта имкониятлари ҳақида гапирди. Ўтган йилнинг ўзидагина «Ер фарзанди», «Улуғбек юлдузи», «Дорбозлар», «Блокнот саҳифаси» сингари фильмлар экранга чиқарилди. Бундан ташқари 29 та илмий оммабоп ва хроника-ҳужжатли фильмлар, 34 та киножурнал ҳам тайёрлаб чиқарилди.

Ўзбекистон кино санъатининг ижодий ходимлари ҳозир ўзларининг бутун фикр-зикрларини совет халқи ҳаётидаги буюк воқеаларни — Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олишга қаратмоқдалар. Ҳар бир санъаткор маҳорат чўққисини эгаллашга интилиши лозим. Бироқ, Ўзбекистон студияси чиқарган баъзи фильмларнинг сценарийси заиф. Уларда мантиқий изчиллик сезилмайди баъзан эса бир-бирига зид хулосалар чиқарилади. Деталларнинг кўпайиб кетганлиги асосий сюжетнинг очилишига халақит бериб қўйган ҳоллар ҳам бор. «Саҳро осмони», «Сурайё» ва бошқа бир қанча кинофильмларда ана шундай ва бошқа камчиликлар кўриниб турибди. «Ёр-ёр» фильмининг сценарияси тағин ҳам мазмундор бўлганида, анча тузук фильм яратилган бўлур эди.

Республикада киношунослик ва кино танқидчилиги анча орқада қолаётганлиги тўғрисида гапирмасдан ўтиб бўлмайди. 40 йил ичида газета ва журналларда аҳён-аҳёнда босилган тақризлардан ташқари шу темада атиги икки-учта асар чиқарилди. Ўзбек кино санъатининг ривожланишини чуқур илмий анализ қилиб беришга ҳаракат қилинмади.

Бу эса, энг муҳим проблемаларнинг биттаси, холос. Кино санъатини пропаганда қилишни кучайтириш, ёзувчилар, композиторлар, артистлар, рассомларнинг мустаҳкам ижодий иттифоқини вужудга келтириш, уларнинг куч ва ғайратини давримизга муносиб тўла қонли асарлар яратишга йўналтириш зарур.

Ўзбекистон кинематографчилари Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига атаб қилинадиган ишларнинг катта планини тайёрлаб қўйдилар. Бу йилнинг ўзидаёқ «Ўзбекфильм» кўпгина фильмлар чиқаради. И. Раҳим, Ш. Аббосовнинг фильми совет кишиларининг юксак инсонпарварлиги тўғрисида, Ф. Зоҳидов ва А. Хачатуров сценарийси асосида ишланаётган фильм совет олимларининг шижоати тўғрисида ҳикоя қилади. Замондошларнинг, ёш қурувчиларнинг меҳнат шижоатлари тўғрисида, Туркистондаги граждан урушининг тўлқинлантирувчи воқеалари устида фильмлар тайёрланмоқчи. Ўзбек йигити билан ҳинд қизининг катта муҳаббати тўғрисида эртак-фильм яратилади. Ҳозирги замон материали асосида динга қарши комедия яратилади. Илмий оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси республиканинг энг яхши хўжаликлари тўғрисида, врачлар, ёзувчилар, пахтакорлар ҳақида, Италиядаги партизанлар курашининг қаҳрамонларидан бири тўғрисида фильмлар тайёрламоқда.

Юксак ғоявийлик ва бадиийликни таъминлаш — асосий вазифа

Яқинда республикада «Совет Ўзбекистони» виставкаси кенг муҳокама қилинди. Бу виставка, деди Ўзбекистон Рассомлар союзи правлениесининг раиси **И. И. Икромов** республикамиз юбилейига бағишланган эди. Рассомлар кўргазмага қўйилган асарларнинг савияси юксак ва мазмундор бўлиши учун кўп куч ва ижодий ғайрат сарфладилар. Ҳозирги замон воқеалари ва ҳодисалари чуқур, чинакам бадиий ифодалаб берилган кўпгина тематик суратлар шу виставкада кўрсатилди.

Мана шуларнинг ҳаммаси рассомларимиз ўз маҳоратларини такомиллаштиришга интилаётганликларини кўрсатиб турибди. В. Ковниннинг «Ер тобига келди», Р. Аҳмедовнинг «Қўшиқ», М. Саидовнинг «Узум узиш» деган асарлари ва бошқа кўпгина асарлар ҳақиқатан ҳам муваффақият қозонмоқда. Ҳайкалтарошлар, айниқса ижодкор ёшлар бу сафар ўзларини кўрсатишга муваффақ бўлдилар. Графиклар ва керамиклар кўргазмага ўзларининг кўпгина яхши асарларини қўйдилар.

Ўзбекистон рассомларининг ҳозир юбилей саналарига кўраётган тайёргарликларига мана шу ютуқлар асос бўлмоқда. 1967 йилда «Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги» деган виставка ташкил қилмоқчимиз, сўнгра эса «Халқ, партия, коммунизм» деган Бутуниттифоқ виставкасида, шунингдек В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган виставкада қатнашмоқчимиз.

Рассомлар союзи совет тасвирий санъати муваффақиятларини кенг пропаганда қилишга киришди. Республикада мактаб ўқувчиларига эстетик тарбия беришни йўлга қўйиш, санъат ва эстетика тарихи курсини мактаб программасига киритишни биз жуда муҳим иш деб биламиз. Ўзбекистонда ижодий союзлар камолга етди, шу сабабли, ғоявийлик ва маҳорат масалаларини ҳар томонлама ёритиб берадиган журнал нашр этиш пайти келди.

Архитектура ижодкорлиги савиясини оширайлик

Ўзбекистон Архитекторлар союзининг раиси **А. Б. Бобохонов** пленумда сўзга чиқиб айтдики, республика архитекторлари бинокорлар ва рассомлар билан яқиндан ҳамкор ва ҳамдўст бўлиб ишлаб, жуда кўп уй-жой ва жамоат бинолари билан бир қаторда бир қанча нодир объектлар ва иншоотлар яратдилар. Тошкент марказидаги маъмурий бино. Чилонзор районидаги савдо маркази. Санъат саройи. Театр майдонидаги марказий универмаг. Самарқанддаги опера ва балет театри биноси шулар жумласидандир. Шу нарса қувонарли ҳолдирки, бу биноларнинг лойиҳаларини асосан республиканинг ёш архитекторлари яратди, бу биноларнинг лойиҳалари формаларининг соддалиги ва ихчамлиги, планлаштирилишининг ўнғайлиги жиҳатидан бундан олдинги архитектура лойиҳаларидан фарқ қилади. Бунга эришишда лойиҳа авторлари бўлган архитекторлар А. Файнлейб, В. Березин, С. Эшонхўжаев, Ю. Халдеев, Ю. Зокиров, В. Спивак ва бошқаларнинг хизмати катта.

Яна шу нарса ҳам бизни қувонтирадики, Ўзбекистон пойтахти марказининг лойиҳасини тузиш конкурсида Тошкент архитекторлари коллективи биринчи мукофотни олишга сазовор бўлди. Мамлакатнинг атоқли мутахассислари Ўзбекистон архитекторларининг ишига юксак баҳо бердилар.

Ҳозир бизнинг архитекторларимиз ўзларининг бутун эътиборларини йирик уй-жой бинолари жойлаштириладиган районларнинг, посёлкаларнинг янги лойиҳаларини тузишга қаратмоқдалар. Бундай районлар ва посёлкалар юксак талабларга жавоб бериши, уларнинг лойиҳасида иқлим, сейсмик шароитлар ва миллий-маиший шароитлар ҳисобга олиниши лозим. Тошкентда қуриладиган 9 ва 16 қаватли уй-жой биноларининг, Самарқандда ва Бухорода қуриладиган «Интурист» меҳмонхоналарининг лойиҳалари ишлаб чиқилади. Мактаблар, болалар ясլилари, жамоат бинолари, касалхоналарнинг янги типлари учун лойиҳалар тузилди. Наманганда, Қаршида турар жой районларининг, шунингдек Фарғона, Андижон, Самарқанд, Бухоро, Қаршидаги микрорайонларнинг лойиҳаларини тузиш ва шу районларда маиший хизмат кўрсатувчи мукаммал система вужудга келтириш соҳасида катта ҳажмдаги ишлар қилиниши керак.

Ўзбекистон архитекторлари, рассомлар ва бинокор инженерлар билан яқиндан ҳамкор бўлиб ишлаб, республика пойтахтидаги В. И. Ленин номидаги майдон комплексини тўла равишда тугаллайдиган лойиҳаларни тайёрламоқдалар. Шунингдек улар Революция скверидаги архитектура-бадиий ва монументал ансамбль лойиҳасини ҳам ҳозирламоқдалар. Ўртоқ Бобохонов лойиҳалар сифатини яхшилашнинг баъзи масалаларига тўхталиб ўтди Республикада иморатлар лойиҳасини тузиш ва уларни қуриш вақтида кўпинча бир қанча ўзига хос хусусиятлар ҳисобга олинмаётир. Кейинги йилларда қурилган уй-жой ва жамоат бинолари мамлакатнинг бошқа районларидаги худди шундай бинолардан унчалик фарқ қилмаётир. Ўзбекистон лойиҳалаш ташкилотларида эса янги талаблар ва дидларга жавоб берадиган яхши лойиҳалар йўқ.

Уй-жой ва жамоат биноларининг янги типларини ишлаб чиқишни ташкил этиш, шунингдек Тошкентда, Мирзачўлда, айрим колхозларда эксперимент тариқасида микро районлар қура бошлаш керак эди. Лойиҳаларни тасдиқлашнинг мавжуд тартибини ўзгартириб, бу ишга мутахассислар ва жамоатчилик кенг доирасини тортмаса бўлмайди.

Ўзбекистон архитекторлари биноларни рангли керамика ва нақшлар билан безашда халқнинг традицион усулларидан ўз ижодларида кам фойдаланмоқдалар.

Янги куйлар, янги қўшиқлар янграйди

Кейинги ўн йил ичида бизнинг композиторларимиз ўзбек музика маданиятини кантата, оратория, музикали драма ва комедия, симфония, опера ва балет сингари янги жанрлар билан бойитдилар, — деди Ўзбекистон Композиторлар союзи правлениесининг масъул секретари **А. Х. Жабборов**.

Ўзбекистон композиторларининг муваффақиятларига халқ муносиб баҳо берди. Лекин бу нарса бизнинг ишимиз ҳамиша яхши бораётир, деган маънони билдирмайди. Опера санъати орқада қолаётганлиги, замонавий темаларда ҳали ҳам кам асарлар яратилаётганлиги, бу асарларнинг савияси тингловчиларнинг талабларини кондирарли даражада эмаслиги бизни ташвишлантиради. Кейинги вақтларда диққатга сазовор симфоник асарлар яратилган бўлса ҳам, лекин симфоник музика республикамизда секин ривожланмоқда. Қўшиқ жанри ҳам орқада қолмоқда.

Республика композиторлари буюк юбилейлар муносабати билан тузган ўзларининг планларида ҳал этилмаган масалаларга кўпроқ эътибор бермоқдалар. Ижодий планларга киритилган ва мўлжаллаб қўйилган кўпгина темаларда яратиладиган асарлар совет халқи, жонажон партиямиз қилган ишларнинг улуғворлигини тўлиқ акс эттиришга имкон беради. С. Бобоев, Ҳ. Раҳимов А. Берлин, И. Ҳамроев, М. Ашрафий, Б. Биенко, Г. Қодиров, М. Юсупов, А. Козловский, М. Левиев ва бошқа кўпгина композиторлар янги опералар, балетлар, кантаталар, симфоник асарлар, ашулалар тайёрламоқдалар.

Ўртоқ Жабборов музикани тағин ҳам кенг пропаганда қилиш, республикада музика таълимини янада ривожлантириш зарурлигига тўхталиб ўтди.

ЗАМОНДОШИМИЗ — АСАРЛАРИМИЗНИНГ ЕТАКЧИ ТЕМАСИ

Пленум қатнашчилари адабиёт ва санъатнинг муҳим проблемаларини зўр эътибор билан муҳокама қилдилар. Сўзга чиққанларнинг ҳаммаси шундай бир асосий фикрни айтиб ўтдики, бугунги кунда ёзувчилар ва рассомлар, кино ва театр арбоблари, музикантлар ва архитекторлар ўзларининг ижодий режаларини амалга оширишда алоҳида масъулиятни ҳис қилиб ишлашлари лозим. Буни замон қатъий талаб қилмоқда. Буюк тарихий юбилейлар — Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги яқинлашиб келмоқда. «Правда» газетасининг «Совет халқи ишларининг улуғворлигини муносиб акс эттирайлик» деган редакцион мақоласида ижодий союзларнинг фаолиятига принципиал партиявий баҳо берилди, социалистик реализм адабиётини ва санъатини янада ривожлантириш йўллари белгилаб кўрсатиб ўтилди. Ижодкор интеллигенция коммунизм қураётган жамиятимиздаги совет кишиларининг турмуши тўғрисида ёркин, тўла қимматли асарлар яратиб бериши лозим.

Ижодий ходимлар Коммунистик партия бадиий интеллигенция тўғрисида, уни тарбиялаш ва ўстириш тўғрисида қилаётган ғамхўрлик ҳақида миннатдорчилик билан гапириб ўтдилар. Бизнинг мамлакатимизда санъаткорнинг ижодий фаолияти учун кенг имкониятлар яратилган. Унинг халққа хизмат қилиш йўлидаги интилиши ҳеч бир чеклаб қўйилмаган, ижод қилиш учун, ўз имкониятларини, қобилиятларини, истеъдодларини ҳар томонлама тўлиқ намоён қилиши учун унга кенг майдон очиб берилган.

— Партия ва ҳукуматимиз, — деди Ўзбекистон Маданият министрлиги санъатшунослик институтининг директори **В. И. Зоҳидов**, — совет маданиятининг барқ уриб ривожланиши учун, самарали ижодий иш олиб бориш учун бутун шарт-шароитни яратиб бердилар. Ўзбекистоннинг адабиёт ва санъат арбоблари бунга жавобан коммунизм қурувчиларни тарбиялашдек улуғ мақсадга ўзларининг бутун кучларини сарфлашга тайёрдирлар.

Ҳозир бу биринчи галдаги вазифа бўлиб қолди. Қудратли эмоционал таъсир ўтказиш кучига эга бўлган санъат бу вазифани ҳал қилишда катта роль ўйнаши лозим. Шу муносабат билан санъатшунослик фанининг аҳамияти ҳам анча ошиб бормоқда.

Санъатшунослик фанининг муваффақиятлари катта. Лекин республикада умуман санъатшунослик турмуш қўяётган янги талаблар ва вазифалардан, санъатнинг тез ривожланиб боришидан кейинда қолмоқда.

Меҳнаткашларни, мактаб ўқувчиларини, олий ўқув юртларининг студентларини эстетик тарбиялаш ҳозир жиддий аҳамиятга эга бўлиб турибди. Лекин бунинг учун чиқарилган дарсликлар ва қўлланмалар ҳали кам. Ўзбек халқи театрининг тарихига доир ягона дарслик йўқ, музикашунослар учун қўлланмалар йўқ.

— Бадиий маҳорат диққат марказида туриши лозим, — деди «Ўзбекистон маданияти» газетасининг редактори адабиётшунос **Л. П. Қаюмов**. — Совет кишиси — турмушнинг қаҳрамони, ижодимизнинг қаҳрамони ва асарларимизга баҳо берувчи энг биринчи шинавандадир. Совет кишиси бизнинг адабиётимиз биринчи галда замондошларимиз тўғрисида, замонимизнинг шуҳратини ошираётган ишлар тўғрисида ҳикоя қилиб беришни талаб этмоқда.

Ёзувчиларимиз бу вазифани асосан тўғри тушунмоқдалар, совет воқелигининг ҳодисаларини акс эттиришга, совет халқининг жаҳоншумул тарихий ғалабаларини чуқур тушуниб, бадиий ифодалаб беришга интилмоқдалар.

Ижодкорликнинг ҳамма соҳасида катта муваффақиятлар борлигига қарамай, шуни қайд қилиб ўтишга тўғри келадики, ижодимизнинг тематикаси етарли даражада кенг эмас. Ёзувчилар, шоирлар, драматургларнинг асарларида кўп қиррали совет воқелиги унчалик тўлиқ акс эттирилмаётир.

Санъаткор ижобий қаҳрамонни танлаётганида партиявий позицияга таяниб иш кўриши, асарларнинг қаҳрамони коммунизм қурувчиси учун характерли бўлган энг яхши хислатлар ва традицияларни чинакам ифодаловчи кишилар бўлишини назарда тутиб иш кўриши лозим. Лекин ҳамиша ҳам шундай бўлавермайди. Одил Ёқубовнинг умуман жуда мароқли бўлган «Бир фельетон тарихи» қиссасида ҳар бир кишига хос бўлган оддий фазилат қаҳрамонлик даражасига кўтариб улуғланади.

Бошқа бир нарса тўғрисида ҳам гапирмасдан ўтиб бўлмайди. Баъзан салбий қаҳрамонлар жуда лўнда қилиб кўрсатиб қўйила қолади, ваҳолонки, турмушда бундай салбий кишилар ҳийли муғомбир бўлади ва уларни дарров пайқаб олиш қийин. Инсон ҳислари жуда ҳилма-хил ва ранг-баранг. Бу ҳисларни фақат қора ва фақат оқ бўёқлар билангина кўрсатиб бўлмайди.

Чунончи, Ҳамид Ғуломнинг асосан ижобий баҳо олишга сазовор бўлган «Сенга интиламан» романида салбий қаҳрамонни ифодаловчи бўёқлар қуюлтириб юборилган.

Кейинги вақтларда бизда биринчи варағига «роман» деб ёзиб қўйилган йирик эпик асарлар пайдо бўлди. Лекин жамият ва инсон тақдирининг ҳаракатини, инсоннинг даврга муносабатини кенг кўрсатиб бериш, воқеаларни кенг миқёсда олиб психологик жиҳатдан чуқур анализ қилиш сингари романга хос бўлган муҳим белгилар бундай асарларда жуда кам.

Ёзувчиларимиз кўпинча услуб нуқсонликларига ҳам йўл қўймоқдалар. И. Раҳимнинг «Тақдир», Ж. Абдуллахоновнинг «Йўл» сингари асарларида газета репортажи элементлари учрайди. Тилнинг бурро бўлиши тўғрисида жон куйдириш ёзувчининг катта вазифаси. Буни талаб қилиш эса танқидчининг бурчи.

Газетхонлар сабрсизлик билан кутаётган ва муҳим проблемаларни ўз ичига олган очерклар ёзилмай қўйди. Совет кишисининг талаблари, эстетик диди ғоят юксак. Октябрнинг 50 йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган асарлар яратиш борасида айниқса зўр масъулият билан ишлаш керак.

СССР халқ артисти **Олим Хўжаев** ўз нутқида республика театрлари олдида турган актуал масалалар тўғрисида гапирди. Буюк юбилейларга муносиб репертуар яратиш, янги пьесаларни муносиб равишда саҳналаштириш билан биз Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги юбилейларига ўз ҳиссамизни қўшишимиз лозим. Бу, — деди Олим Хўжаев, — республика театрларининг ходимлари олдида турган вазифадир. Биз Ўзбекистон драматургларидан халқни янги улуғ ишлар қилишга илҳомлантирадиган ажойиб пьесалар яратиб беришларини кутмоқдамиз. Драматург билан театрнинг ижодий ҳамдўстлиги бу вазифани ҳал қилишда катта аҳамиятга эга.

Лекин яхши пьеса бўлгани билан иш битмайди. Авторнинг фикрини ва ҳисларини, пьесанинг чуқур ғоявий мазмунини мукаммал бадиий формада очиб бера билиш керак. Режиссерлар ва актерларда юксак ғоявийлик ва моҳирлик бўлиши лозим. Бусиз саҳна образларида замондошларимиз руҳининг бутун бойлигини, коммунизм қурилаётган шароитда камол топаётган совет кишисининг бой мазмунли фазилатларини очиб бериш мумкин эмас.

Ўзбекистон театр санъат арбоблари Тошкентда Ижод уйи қуриш тўғрисидаги хабарни эшитиб ғоят хурсанд бўлдилар. Биз буни партия ва ҳукуматнинг бадиий интеллигенцияга қилаётган ғамхўрлигини кўрсатувчи ёркин намуна деб биламиз.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги арафасида ўзбек санъатининг ривожланишига якун ясаганимизда социалистик театр маданиятининг негизини қурган кишиларнинг номлари ёшларнинг хотирасида абадий сақланиб қолишига ҳаракат қилиш керак. Бизнинг фикримизча, ажойиб санъат усталари тўғрисида, театр саҳналарига дадил қадам қўйган биринчи ўзбек қизлари ҳақида қисқа метражли фильмлар яратиш керак.

Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шундай улуғ воқеаки, буни ижодий меҳнат ходимлари юксак муваффақиятларнинг шонли якуни ва келажакнинг катта истиқболларини белгилаб берувчи марра тариқасида кутиб олмоқчилар, — деди санъатшунос **Г. А. Пугаченкова**. Янги адабиёт вужудга келганлиги, саҳна усталарининг ажойиб мактаби яратилганлиги, бир қанча маҳоратли ўзбек санъаткорлари етишиб чиққанлиги, архитектура қурилиши илгари мисли кўрилмаган миқёсда ривожланганлиги Совет Ўзбекистони санъатининг ютуқларидандир. Лекин шу муваффақиятлар билан бирга, бизни ташвишга солаётган ҳодисалар ҳам бор. Бунда гап ўзбек халқ безак-амалий санъатининг тақдири устида боради. Ўзбекистон ўз заргарларининг, наққошларининг, читга гул босиш усталарининг, каштачиларининг, сирчиларининг асарлари билан қадим замонлардан бери шуҳрат чиқариб келди. Бу асарлар халқаро виставкаларда неча марталаб тақдирланган ва биринчи мукофотларни олган. Амалий талабларни кондириб келган бу асарлар юксак даражада пишиқ ишланганлиги ва гўзаллиги билан кўзни қувонтирар эди. Ҳозир Ўзбекистонда халқ санъатига эътибор камайиб қолди.

Иморатларимизга ҳусн берадиган энг замонавий архитектура материалларидан бири бўлган керамикани индустриал йўл билан тайёрлаш республикамизда ташкил этилмаганлигига индамай қараб туриб бўлмайди, ваҳолонки бунинг учун бизда хом ашё базаси ҳам, тажрибакор усталар ҳам бор.

Ўзбекистон компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети амалий санъатни ривожлантиришга қаратилган бир қанча қарорлар қабул қилдилар. Бу қарорларнинг бажарилишини қаттиқ контроль қилиб туриш зарур.

Бадиий ҳунармандчиликнинг асосий турлари Ўзбекистон маиший хизмат бош бошқармасида тўпланган, лекин бу ташкилотда мутахассис рассомлар ва санъатшунослар йўқ. Бу ишни ижодий ташкилотлар ва союзлар ихтиёрига ўтказиб уларнинг амалий фаолиятига юқори малакали ижодий ва илмий жиҳатдан асосланган раҳбарлик қилиб туришни таъминламоқ зарур.

Енгил саноат (шу жумладан бадиий ҳунармандчилик саноати) республика халқ хўжалиги кенгаши қарамоғидадир. Халқ хўжалиги кенгаши ўзининг «машина ҳамма ишни қилаверади», деган хато фикридан воз кечиши лозим. Қўл меҳнати ҳақиқий санъатнинг муқаррар йўлдошидир. Қўл меҳнати бадиий ижодкорликдаги аҳамиятини коммунизм даврида ҳам сақлаб қолади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Тил ва адабиёт институтининг директори **К. Х. Ҳоназаров** республика тилшунослари ва адабиётшуносларининг асарларини нашрга тайёрлаш қандай бораётганлиги тўғрисида гапирди. У, айтдики, ўзбек совет адабиёти тарихи очеркларини республика юбилейига чиқариш планлаштирилган бўлса ҳам, лекин шу вақтга қадар ёзувчилар союзида ётибди. Ёзувчилар союзи бизга қўлёзма хусусидаги ўз мулоҳазаларини бериши керак. Ёзувчилар союзи бу асарни кўриб чиқишни тезлаштириши лозим.

Институт ўзбек тилининг икки томлик изоҳли луғатини тайёрламоқда, бу луғатга 50-60 минг сўз киритилиб, уларнинг маъноси, ишлатилиш хусусиятлари тушунтирилиб, этимологияси кўрсатиб берилади. Ўзбек тили тарихида биринчи марта тузилаётган бу луғатнинг дастлабки томи Октябрнинг 50 йиллигига, иккинчи томи эса В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига чиқади.

Санъатшунос **Х. Абдулқосимова** ўз нутқида киношунослик масалаларига тўхталиб ўтди. Кейинги йилларда кинематографиячиларимизнинг маҳорати сезиларли даражада ўсди, киностудияга талантли ижодкор ёшлар келишди. Кино усталари ижодий кўламни кенгайтира бориб, «Ер ўғли», «Улуғбек», «Сенинг изларинг», «Сурайё», «Блокнот саҳифаси» деган бир қанча дуруст кино асарлари яратишди. Лекин шуни очиқ айтиш керакки, кинематографиячиларнинг бир қанча асарлари ва аввало сценарийларнинг ўзида конфликтсизлик ҳоллари учрайди, кино традицияларини билмасликлари сезилиб қолмоқда. Ўзбек кино санъатида қилинган ишларнинг ҳаммасига объектив баҳо бериш киношуносликнинг бевосита вазифасидир.

Бизнинг киномиз тўғрисида, унинг айрим усталари тўғрисида асарлар яратиш проблемаси энг зарур проблема бўлиб қолди, ижодий практика ва томошабинларимиз шуни талаб қилмоқдалар. Томошабинларимиз севикли кино санъати тўғрисида кўпроқ нарсалар билишни истайди. Лекин нашриётлар буни лозим бўлган тарзда тушуниб олганлари йўқ.

Республика газеталари кино ҳақида кўпроқ ёзишлари лозим. Газета саҳифаларида фильмларга тақризлар босиб чиқариш, жуда кўп авторлар доирасини жалб этган ҳолда мунозаралар ўтказиш мумкин.

— Республика тасвирий санъати усталари, — дейди рассом **Г. Ткачев**, — гўзал замонамизни тараннум этувчи катта-катта полотнолар яратиш иштиёқи билан ишламоқдалар. Биз ҳали ҳам пахтазорнинг ажойиб меҳнаткашлари, саноат корхоналарининг ишчилари, интеллигенциямиз, ижодий меҳнат кишилари олдида қарздор бўлиб қолмоқдамиз. Уларнинг ишлари бизнинг ижодимизда ўз аксини топмоғи керак.

Партия ва ҳукумат ижодий меҳнат аҳллари тўғрисида зўр ғамхўрлик қилмоқдалар. Ҳамза номидаги мукофот таъсис қилинганлиги улар учун ажойиб рағбатлантириш бўлди.

Санъатшунос **Л. И. Ремпель** сўзга чиқиб айтдики, партиянинг идеология ишидаги барча арсеналлар — санъат, адабиёт, фанни лозим бўлган юксакликка кўтарингиз, деб қилган даъвати ижодий меҳнат аҳлларининг қалбида зўр акс садо бериши зарур. «Правда» газетасида босилган ва КПСС XX, XXI ва XXII съездларининг қарорлари руҳи билан суғорилган мақолалар бизни шундай қилишга ундамоқда.

Ўзбекистоннинг бадиий маданияти бутун Совет Иттифоқи санъат маданияти даражасига чиқиб олди. Жумладан, олимларимизнинг Ўзбекистондаги қадимий, ўрта аср ва замонавий санъат соҳасида қилаётган тадқиқотларини бутун дунё олимлари кузатиб турибди. Иттифоқ ва халқаро конгрессларда, симпозиум ва конференцияларда Ўзбекистон санъатига доир китобларни ҳамма дарҳол сотиб олмоқда.

Ленинграддаги энг яхши босмахоналардан бирида Ўзбекистон санъатининг қадим замонлардан тортиб то Улуғ Октябргача бўлган тарихи тўғрисидаги китоб терилиб бўлди ва босилиш учун тайёрлаб қўйилди. Ҳозирги вақтда авторлар коллективи Ўзбекистоннинг совет давридаги санъати тўғрисида катта китоб ёзмоқда. Рассомлар, артистлар, ёзувчилар, композиторларнинг ижодий биографияларини чиқариш тўғрисида пленумда айтилган таклифларни қувватлаш лозим. Нашр этилаётган китобларни полиграфия жиҳатидан сифатли қилиб чиқариш керак. Бунинг учун ҳамма имкониятлар бор.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Р. Н. Нишонов** нутқ сўзлади.

Пленум Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб бадиий асарлар яратишга доир тематик планларни ва тадбирларни маъқуллади. (ЎзТАГ).

МЕҲНАТДА ГЎЗАЛЛИК УЧУН

Шу йил 15-16 февралда Тошкентда «Меҳнат маданияти ва иш унумдорлигини оширишда техника эстетикасининг роли» деган темада биринчи семинар-конференция бўлиб ўтди. Семинар-конференция Тошкент область партия комитети, касаба союзлари область Совети ҳамда республика Халқ хўжалик кенгаши томонидан чақирилди. Семинар-конференция ишида областимиз партия, совет ва комсомол ташкилотлари ходимлари, ишлаб чиқариш илғорлари иштирок этдилар. Қуйида биз шу семинар-конференция иши ҳақида ҳисобот эълон қиляпмиз.

БУНДАЙ семинар-конференция Тошкентда биринчи марта чақирилаяпти. Унинг темаси ҳам янгича: «Меҳнат маданияти ва иш унумдорлигини оширишда техника эстетикасининг роли». Шунинг учун ҳам бу семинар конференцияга анча пухта тайёргарлик кўрилди. Москва, Ленинград ва Рига шаҳарларидан шу соҳа бўйича мутахассислар таклиф этилди. Пойтахтимиз корхоналарида техника эстетикасини жорий этиш бўйича амалга оширилаётган ишларни ҳикоя қилувчи катта виставка ҳам ташкил қилинди.

ВИСТАВКАНИ АЙЛАНИБ

ГАПНИ шу виставкадан бошлайқолайлик. «Ташкенткабель» заводи цехларидан олинган рангли расмлар. Станокларни қандай бўяш керак, гулларнинг ўрни қаер—ҳаммаси шу расмларда тўла-тўкис тасвирланган. Улар кўзларни қувонтиради. «Ташкенткабель» заводидан олинган расмлар ёнида Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводидан келтирилган экспонантлар турибди. Улар ҳам техника эстетикасига бағишланган. Мана электр пайвандлаш цехи. Йўлкалар текис, саришта. Кенг-кенг ёруғ ойналардан қуёш ёғдуси таралиб турибди. Бақувват темир-бетон устунлар сариқ ранг билан бўялган. Шипи эса кўкимтир рангда. Пайвандлаш вақтида сачраб чиқаётган учқунлар шу ранглар билан уйғунлашиб кетаяпти. Шунда пайвандчи кўзи толиқмайди, чарчамайди.

Виставка залини айланишда давом этамиз. Конференция қатнашчилари «Ташсельмаш» заводидан келтирилган станокни зўр қизиқиш билан томоша қилмоқдалар. Станок қисмлари оч кўкимтир ранг билан бўялган, тутқичлари эса оқ рангда. Ишчи учун хавфли бўлган кисмлар қизил рангни олган. Шундай бўлгач бу станокда техника хавфсизлиги ҳеч бузилмайди. Станокда меҳнатнинг намунали ташкил этилганлиги бундан ҳам кимматлидир. Рўпарада график турибди. Ишчи бугун нима ишларни бажариши керак, смена қачон тугайди — буларнинг ҳаммаси шу графикда тўла-тўкис баён этилган. Станок ёнига асбоблар сақланадиган қутича ҳам ўрнатилган. Исталган секундда ключни, отвёртка ва мойлагичқи олиб ундан фойдаланиш мумкин. Ишчининг бироз дам олгуси келса, марҳамат, станок остига йиғиб қўйилган стулчани ўзига тортсин.

— Ўтган йили бу комплекс Бутуниттифоқ халқ хўжалик ютуқлари виставкасида намойиш қилинди, — дейди корхона старший инженер-технологи М. П. Егоров, — ҳозир кўпгина завод ва муассасалардан бизга хатлар келаяпти. Улар шу станок чертёжини сўрашаяпти. Ўзбекистон Халқ хўжалик кенгаши бу масала билан шуғулланса, биз яратган қулай ва унумли станокдан бошқа ердаги дўстларимиз ҳам фойдаланишса яхши бўларди.

Нарироқда Тошкент модалар уйи коллективи тайёрлаган махсус ва ишчи кийимлари намойиш қилиняпти. Чеварлар ишчилар учун ҳам чиройли, ҳам қулай кийим-бошлар тикиб келтиришибди. Касбингизга мосини танлаб олаверасиз. Луб ва пахта саноати ишчилари учун, токарлар, инженер-техник ходимлар учун тавсия қилинган комбинезон ҳамда кийим-бошлар кўпчиликка маъқул тушди. Энди гап тўқимачилик саноати корхоналарида қолган. Улар қанчалик пишиқ ва хилма-хил газмоллар ишлаб чиқаришса, кийим-бош турлари ҳам шунча кўпаяверади.

Ўзбекистон трактор-йиғув заводи, Тошкент тўқимачилик комбинатида ҳам ўтган давр ичида анчагина ибратли ишлар амалга оширилди. Бу корхоналарда юксак маданиятли цехлар пайдо бўлди, янги-янги гулзор ва боғлар бунёдга келди. Виставка залларига қўйилган экспонантлар сизга шулар ҳақида сўзлаб беради.

ДЎСТЛАР ҲИКОЯСИ

ЗАМОНАВИЙ корхоналарни қудратли техникасиз тасаввур этиш қийин ҳозир. Автоматик линиялар, механизациялашган станоклар, тўхтовсиз пўлат қуйгич станлар инсон меҳнатига барака киритаяпти. Улар ёрдамида ғоят мураккаб бўлган операциялар ҳам тез ва соз бажарилаяпти. Лекин бу агрегатлар қанчалик «ақлли» бўлмасин, барибир улар инсонсиз ўлик бир нарса. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқаришда асосий фигура бўлган ишчи устида ғамхўрлик қилиш, унинг меҳнат шароитини яхшилаш бизда муҳим вазифа ҳисобланади. Хўш, инсон меҳнатини тағин ҳам енгиллаштириш учун, киши саломатлигига таъсир қилмаган ҳолда иш унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш учун яна нималар қилмоқ керак? Аввало барча участка, цех ва корхоналарда техника эстетикасини жорий этиш лозим. Хонага гул қўйиш, агрегатларни контраст ранглар билан бўяш, тозалик, техника тараққиёти — буларнинг ҳаммаси техника эстетикасига киради. Семинар конференциянинг биринчи кун машғулотлари шу темага бағишланди.

— Техника эстетикаси янги фан, — дейди докладчи Бутуниттифоқ техника эстетикаси илмий-текшириш институти старший илмий ходими М. Капустин. — Унинг пайдо бўлганига эндигина икки йил тўлди. Институтимиз олимлари шу фан юзасидан ҳозир жойларда илмий ишлар олиб бормоқдалар.

Олимларнинг дастлабки ҳисоб-китоблари шуни кўрсатмоқдаки, техника эстетикаси жорий этилган корхоналарнинг барчасида катта-катта ютуқлар қўлга киритилаяпти. Агрегатлар шовқини кам бўлган, миллий куй ва қўшиқлар янграб турган цехларда меҳнат унумдорлиги 40—50 процент ошмоқда. Станок атрофлари саришта бўлса, дераза ойналари ярқираб турса ҳам меҳнат унумдорлиги 20 процентгача кўтарилади. Станок ва участкалар турли хил ранглар билан буялгандачи? Унда яна ҳам яхши. Техника хавфсизлиги бузилмайди. Ҳеч ким шикастланмайди.

— Биз яқинда Ўзбекистон трактор-йиғув заводи цехларида бўлдик — дейди ўртоқ М. Капустин. Бу ерда техника эстетикаси намунали йўлга қўйилган деса бўлади. Цехларнинг бирида «Кўзингни асра» деган шиорни ўқидик. Бу ҳам мақтаса арзийдиган намунали иш. Тувакдаги гулларни кўриб кишининг бахри-дили очилади. Станоклар керакли ранглар билан бўялган. Лекин пахта тозалаш заводида бўлиб бунинг аксини кўрдик. Бу ерда янги цех фойдаланишга топширилибди. Лекин унинг поли тўлқинсимон, иш жойига ёруғлик яхши тушмайди, станоклар палапартиш бўялган.

Бутуниттифоқ техника эстетикаси илмий-текшириш институти архитекторлар группаси раҳбари А. Устинов цехларни гуллар билан безаш хусусига тўхталди. Гул киши кўзига нур бахш этади, эстетик дидни оширади. Лекин гул яхши нарса экан деб цехларга уни териб ташлайвериш керак эмас. Композицияга алоҳида эътибор бериш керак. Гуллар туркумидан бир маъно чиқадиган бўлсин.

— Ҳозирги кунда буёқлар ассортименти бизда кўп эмас, — дейди А. Устинов. — Лак-буёқ заводлари коллективлари буёқлар сифатини ошириш билан бир қаторда улар турини кўпайтиришга ҳам алоҳида эътибор бермоқлари зарур.

Ригадаги «ВЭФ» заводи ишлаб чиқариш маданияти конструкторлик-технологик бюросининг конструктор-рассоми Л. Ковалевский семинар-конференция қатнашчиларига ўз корхонасида техника эстетикаси бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳақида батафсил сўзлаб берди.

— Бу бюронинг ташкил этилганига ҳозир икки йилча бўлди. У пайтда қўлимизда ҳеч қандай адабиёт ва қўлланмалар йўқ эди. «Техническая эстетика» журналида босилган назарий мақолаларга таяндик. Шу журнал кўрсатмаси бўйича иш юритдик. — дейди А. Ковалевский. — Аввало цехларнинг кўримлигига эътибор бердик. Теварак-атрофга гуллар, дарахтлар ўтқазилди. Хаммаёқ контраст ранглар билан бўялди. Ишчилар шкафи ва гардеробларни кўпайтирдик. Монтажчилар учун столлар ташкил этдик.

Корхонада маданий ишлар билан шуғулланувчи махсус комиссия ташкил этилган. Комиссия аъзолари ҳар ойда бир марта корхона цехларида бўлиб, маданий ҳаёт билан танишадилар ва ҳар бир участка ишини баҳолайдилар. Коммунистик меҳнат коллективи номи аввало юксак маданиятли коллективларга берилиши шарт қилиб қўйилган. Корхонада техника эстетикаси намунали йўлга қўйилиши билан меҳнат унумдорлиги ҳам ошди, маҳсулот сифати ҳам яхшиланди. Илгарилари қолоқ ҳисобланган телефон цехи ҳозир пешқадамлар қаторидан жой олган. Ҳозир цехларда шовқин-сурон ўрнига миллий музикалар янграб турибди. Корхона ҳовлиси каттагина паркни эслатади сизга. Шуларнинг барчаси бюро ташаббуси билан амалга оширилган.

Латвия Халқ хўжалик кенгаши техника иқтисодий Советининг раиси Г. Даниленко, Ленинград Халқ хўжалик кенгаши махсус бадиий конструкторлик бюроси бўлим бошлиғи Ю. Бедцофин ўртоқлар ҳам техника эстетикасини жорий этиш бўйича қимматли маслаҳатлар бердилар.

Назарий машғулотлар тугагач, семинар қатнашчилари областимиз шаҳарлари корхоналарида бўлиб, бу ерда меҳнат маданияти қай аҳволда эканлиги билан танишдилар. Семинар-конференциянинг иккинчи кун машғулотларида областимиз корхоналари вакиллари меҳмонларга ва йиғилганларга ўз ютуқлари ҳақида сўзлаб бердилар.

ТЕХНИКА ЭСТЕТИКАСИ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

ТОШКЕНТ области корхоналари ва қурилиш коллективлари саноат эстетикасини жорий этиш бўйича бошланган курашда бирмунча ютуқларни қўлга киритдилар. Ўтган йили область касаба союзлари Совети ташаббуси билан ишлаб чиқариш маданиятини ошириш, меҳнат эстетикасини жорий этиш бўйича жамоат кўриги ташкил этилган эди. Областимиздаги барча корхона ва қурилишлардан кўрик давомида 16 минг 623 та қимматли таклиф тушди. Шулардан 1270 таси ҳозиргача ишлаб чиқаришга жорий этилди. Кўрик давомида 1050 бино, цех ва участка, 95 минг 900 квадрат метр пол ремонт қилинди. 650 та цехга қўшимча электр линиялари ўтказилиши натижасида иш жойининг ёруғлик даражаси анча оширилди.

Булардан ташқари 9 минг 800 та асбоб-ускуна ва 13 мингта дастгоҳ, саноат столи ва бошқа хил мебеллар кўзни толиқтирмайдиган рангга бўялди. Кўрик даврида 54 та поток линия, 72 та конвейер, 550 та юк ортиш — транспорт мосламаси ишга туширилди. Яна бир қанча ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилди. Шулар ҳақида Тошкент область касаба союзлари Советининг секретари А. Браилов семинар-конференция қатнашчиларига батафсил сўзлаб берди.

Техника эстетикасини жорий қилиш учун бошланган курашда Бекободдаги В. И. Ленин номли металлургия заводи коллективи доимо олдинги сафларда бўлди. Корхона бош инженери А. Саленек ўз нутқида меҳнат маданиятини ошириш бўйича амалга оширилган ишлар устида тўхталди. Корхонада саноат эстетикаси билан шуғулланувчи махсус штаб ишлаб турибди. Штабга цех вакиллари аъзо. Улар партия, совет ва комсомол ташкилотлари раҳбарлигида иш жойининг тозалиги, ёруғлиги, шинамлиги учун кураш олиб бормоқдалар. Қисқа вақт ичида мартен ва прокат цехларида ажойиб ўтиш кўприклари пайдо бўлди. Станоклар чиройли қилиб бўялди. Ҳозир ҳар бир цехнинг ўз боғи бор. Цех коллективи шу боғларга ўзи боғбон. Бундан ташқари корхонада техника билимлари университети ҳам ишлаб турибди. Университет машғулотларида «Ҳозирги замон энергетика цехларида ишлаб чиқариш маданияти», «Иш жойининг тозалиги — меҳнат унумдорлигига гаровдир», «Ишлаб чиқариш маданияти ва техника хавфсизлиги масаласи» деган темаларда бир қатор лекциялар ўқилди.

— Сўнгги икки йил ичида шаҳримизда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 33 процентга ошди, — дейди Чирчиқ шаҳар партия комитетининг секретари И. Мусин. — Бундай ютуққа эришишимизда аввало техника эстетикаси бизга «яшил йўл» очиб бераяпти. Корхоналар маданиятли бўлган сари улар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар сифати ҳам, салмоғи ҳам ошаяпти.

Семинар-конференцияда, шунингдек Олмалиқ ТЭЦи техника эстетикаси бўйича жамоатчилик бюроси раиси А. Павловский, Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводи директори Р. Тодулевич ва бошқа ўртоқлар ҳам ўз тажрибалари ҳақида йиғилганларга сўзлаб беришди.

Семинар-конференция ишида КПСС Марказий Комитети инструктори С. Н. Мосягин иштирок этди.

Семинар-конференция қатнашчилари техника эстетикаси ва меҳнат маданиятини ошириш бўйича конкрет тавсияномалар ишлаб чиқдилар.

Суратда: Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриёти ходими Д. Викнянский (чапдан) семинар конференция қатнашчилари Тошкентдаги 6-босмахона ишчилари Б. Фролова, Е. Бекитова, Самарқанд область касаба союзлари Совети бош техник инспектори О. Саляев ва «Узэнергосбит» техника-ишлаб чиқариш бўлими инженери Ф. Гернецов ўртоқларни нашриёт ишлаб чиқариши билан таништирмоқда.

А. МАЛЬЦЕВ фотоси.

МАҚСАДИМИЗ — 45 ЦЕНТНЕР

Ўтган хўжалик йилидан беҳад мамнунмиз. У кўпгина пахтакорлар каби бизга ҳам барака келтирди, юзимиз ёруғ бўлди. Унинг якунлари ҳар биримизнинг дилимизни қувонтирмоқда ва меҳнатда янгидан-янги муваффақиятларга отлантирмоқда.

Бултур бригадамиз аъзолари 157 гектар ерга чигит экиб, ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил топширишга муваффақ бўлдилар. Бригадалар ўртасидаги социалистик мусобақада олдинги ўринлардан бирини эгалладик.

Бундай юқори ҳосил ўз-ўзидан етиштирилгани йўқ, албатта. Бригададаги 60 кишининг ҳаммаси бир тан, бир жон бўлиб меҳнат қилди. Комплекс механизациялаштирилган уччала звенонинг ҳаммаси мажбуриятни бажариш йўлида ҳормай-толмай курашди.

Ўтган йили баҳорда ҳаво юришиб, кунлар исиб кетиши биланоқ ерларни борона қилишга киришдик. Апрель ойининг иккинчи ярмига қадар чигитни экиб бўлдик ва тез кунда тупроқнинг ўз намида бир текис ундириб олдик. Шундан кейин яганалашга киришдик ва ҳамма жойда биринчи парваришни бошлаб юбордик.

Вегетация даврида ғўзаларимизни ҳаммаси бўлиб уч марта озиқлантирдик. Учинчи озиқлантириш 15 июлгача, яъни иккинчи сувдан олдин ўтказилди. Бунда ҳар гектар ердаги ғўзага 150 килограммдан суперфосфат, 50 килограммдан калий ҳамда 100 килограммдан аммиакли селитра бердик. Учинчи озиқлантириш натижасида ғўзаларнинг ривожланиши кучайди, кўплаб ҳосил нишоналари пайдо бўла бошлади. Бироқ ерларимиз қоратупроқ эмасми, ҳамма жойга баравар ўғит солиб, вақтида суғориб, культивация қилиб турмасангиз бўлмайди.

Биз паст ғўзаларни яхшиларига етказиб олиш учун ҳар гектарига 150 килограмм суперфосфатни 150 килограмм товуқ гўнгига аралаштириб бердик. Маълумки, товуқ гўнгида 32 процент азот бўлади.

Бригадамизда пахта терими уюшқоқлик билан бошланди, ҳосилнинг 238 тоннасини «зангори кема»ларда йиғиштириб олдик. Механизаторларимиздан Валентин Ан ва Сиддиқ Жиянов ўртоқлар 90—100 тоннадан пахта теришди. Биз бу йил экин майдонларини яхлитлаштирдик. Ҳосилнинг камида 70 процентини машиналарда йиғиштириб олишни планлаштириб турибмиз.

Бригадамиздаги учала звено ҳам гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» топширди. Шунга яраша колхозчиларимизнинг даромади анча ошди, фаровонлиги яхшиланди. Колхоз бўйича ҳар бир меҳнат кунига 3 сўм 40 тийиндан пул, кўплаб ғалла тақсимланди.

Пландан ташқари пахта етиштирганимиз ва давлатга топширганимиз учун бригадамиз аъзоларига қўшимча ҳақ тўланди. Бригададаги ҳар бир колхозчи меҳнат кунига қўшимча равишда 39 тийиндан ҳақ олди. Механизатор—звено бошлиғи Эркабой Бегабоев, илғор колхозчилардан Абдулла Мирзабоев, Ашраббой Тожиев ва бошқа ўртоқлар 2500 сўмгача нақд пул олдилар. Менинг олган даромадим ҳар ойда ўртача ҳисобда 257 сўм 90 тийинга тўғри келди. Бригадамиз даромади 218.677 сўмни ташкил этди.

Бу йил ҳар гектар ердан 45 центнерга етказиб пахта топширишга аҳд қилганмиз. «Ваъда вафоси билан яхши» дейди, халқимиз. Биз ана шу нақлга амал қилиб, етти йилликнинг сўнгги, ҳал қилувчи йилида ҳам ваъдамизнинг устидан чиқиш учун курашяпмиз. Бу йил баҳорда чигит экилиши лозим бўлган 157 гектар ернинг ҳаммасини бултур кузданёқ агротехника қоидалари асосида сифатли шудгорлаб қўйганмиз. Ҳайдашдан олдин ер маҳаллий ва минерал ўғитларга тўйдирилган. Ариқ-зовурларни тозалаш ишларини ҳам тугаллаганмиз. Шу кунларда майда сув тармоқларини қазиш, далага кўплаб маҳаллий ўғит чиқариб, компост қилиб қўйиш иши билан шуғулланяпмиз Бригадамиздаги тракторлар ремонт қилиб қўйилган. Сеялкаларимиз аллақачонлар тахт қилинган. Демак, кўкламги экиш кампаниясини уюшқоқлик билан бошлаб юбориш учун ҳамма имкониятларга эгамиз.

Биз бу йил чигитни имконияти борича барвақтроқ экмоқчимиз. Бунинг учун баҳорда боронани эртароқ бошлаймиз. Чигитни узоғи билан 15 апрелгача экиб олишга эришамиз. Чунки чигит қанча эрта экилиб, қийғос ундириб олинса, ғўза шунча тез ривожланади ва пахта барвақт очилади.

Бошқа режаларимиз ҳам бор. Чунончи, чигит униб чиққанидан кейинги озиқлантиришни жуда қисқа муддатда ўтказишни планлаштириб қўйдик. Шундан кейин сувталаб ғўзаларни дарҳол суғоришга киришамиз. Бу йилги агротехника тадбирларини ҳам бир-бирига чамбарчас боғлаб олиб бормоқчимиз.

Хайрулла МУСОҚУЛОВ,
Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозининг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор.

ЧЕТ ЭЛЛАРДАГИ ҲАЁТ

янгиликлар воқеалар мамлакатлар

Планетанинг ҳамма томонларидан

БМТ бош ассамблеясининг сессиясида

НЬЮ-ЙОРК, 17 февраль (ТАСС). БМТ бош ассамблеяси ўз ишида узоқ танаффус эълон қилишдан аввал кечаги кундузги мажлисида бош секретарь ва XIX сессея раисининг тавсиясига мувофиқ, бир қанча масалалар юзасидан қарорлар қабул қилиниши лозим эди. Бироқ, мажлис бошланиши биланоқ Албания вакили Халим Будо сўз олди. У, ассамблея бош комитетни сайласин ва кун тартибини тасдиқласин деган расмий таклифни киритди ва шу таклиф биринчи навбатдаги таклиф сифатида қараб чиқилсин, деб талаб қилди.

Саудия Арабистони, Эфиопия, Кипр, Камерун, Гвинея, Уругвай, Либерия, Сьерра-Леоне ва Швеция делегатлари мажлисни икки кун кечиктиришни таклиф қилдилар. Ассамблея раиси Квейсон-Секки процедура қоидаларининг 35-моддаси ассамблея раисига берадиган ваколатларни рўкач қилиб, икки кунлик танаффус эълон қилди.

СОВЕТ АДАБИЁТИ БОЛГАРИЯДА

Болгария халқ республикаси фанлар академиясининг нашриёти «Совет адабиёти Болгарияда» (1918—1944 йиллар) деган тўпламнинг иккинчи томини босиб чиқарди. Китоб Тодор Живковнинг рус маданияти ва адабиёти Болгарияга баракали таъсир ўтказди, деган сўзлари билан очилади.

Тўпламда Болгария Коммунистик партияси таниқли арбобларидан, ёзувчилардан, совет китоби ношрларидан 80 кишининг хотиралари, мақолалари ва тақризлари босилган. (ТАСС).

АҚШНИНГ ХАТАРЛИ СИЁСАТИ

КАМПАЛА, 17 февраль. (ТАСС). Америкада ишлаб чиқарилган самолётлар билан Чомбе учувчилари Уганданинг тинч қишлоқларини бомбардимон қилганликлари сабабли, Уганда Конго чегарасидаги аҳвол масаласини миллат мажлисида муҳокама қилишни бошлаб берган Уганда бош министри Милтон Оботе айтдики, «мен некса ва ёш, эркак ва аёл барча угандаликларга мурожаат қилиб, уларни тайёр бўлиб туришга ва зарур бўлиб қолган тақдирда, ҳеч бир иккиланмай мустақиллигимизни ва суверенитетимизни ҳимоя қилишга чақираман».

Бош министр АҚШ Давлат департаментининг, Леопольдвиль ҳукуматига бериб қўйилган қуролни АҚШ контрол қилаётгани йўқ, деган даъволарни қатъиян рад қилди. Бу, деди Оботе, Конгога қўшни бўлган мамлакатларга, шунингдек, Чомбенинг интилишига рози бўлмаганларнинг ҳаммасига нисбатан масъулиятсиз сиёсатгина бўлиб қолмасдан, шу билан бирга, жуда хатарли сиёсат ҳамдир. Вашингтоннинг ўзига мақбул раҳбарларни қўғирчоқ ҳукуматларга бошлиқ қилиб қўйиш сиёсатини ўтказиб келаётганлиги, деди Оботе, Африка ва Осиёдаги кўп мамлакатлар учун жуда жиддий оқибатлар келтирмоқда.

Шундан сўнг бошланган музокараларда сўзга чиққан депутатларнинг ҳаммаси АҚШнинг африкадаги сиёсатини қаттиқ танқид қилдилар.

САЙГОНДА ҚЎҒИРЧОҚЛАРНИ АЛМАШТИРМОҚДАЛАР

ЛОНДОН. (ТАСС). Генерал Нгуен Кхань бошчилигидаги Жанубий Вьетнам ҳарбий хунтаси Сайгоннинг янги ҳукуматини тузиб бўлди. Рейтер агентлиги мухбирининг шу тўғрида Сайгондан берган хабарида айтилишича, собиқ ташқи ишлар министри Фан Гуи Куат бош министр қилиб тайинланган. Министрлар кабинети составига икки генерал киритилган. Бошқа министрлик лавозимларини эса Жанубий Вьетнам генераллари, собиқ министрлар, генерал Кханнинг ковушбардорлари ўртасида тақсимлаб берганлар.

ҚАРДОШ СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ДЎСТЛИК МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Будапештда бўлиб ўтган Венгер-Совет дўстлиги митингида сўзга чиққан Венгрия-Совет дўстлиги жамиятининг бош секретари Иштван Криштоф қуйидагиларни айтди: Венгер-Совет дўстлиги кун сайин мустаҳкамланиб бормоқда, ишчиларимиз, деҳқонларимиз, интеллигенция вакиллари бу дўстликни ардоқламоқдалар, чунки улар бу дўстликни социализм қурилишининг, бутун халқ бахтли келажагининг гарови, деб билмоқдалар. Култепалардан қаддини ростлаб олган, ўзининг немис-фашист босқинчилардан озод этилганига 20 йил тўлган кунни байрам қилган Будапешт, деди у, дўстлигимизнинг чинакам рамзидир.

Юбилей тантаналарига келган совет делегациясининг бошлиғи — КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари А. М. Калашников митингда нутқ сўзлади.

ПЎЛАТ МАГИСТРАЛЛАР УЧУН

Польшанинг темир йўл ҳаракат состави ишлаб чиқарувчи саноати 20 йил мобайнида 8 минг пассажир вагони ва 220 минг товар вагони, 3300 паровоз ва 2 мингта электровоз ишлаб чиқарди. Жаҳоннинг 18 мамлакатидаги темир йўлларда «Польшада ясалган» деган маркали юк вагонлари ва локомотивлар қатнаб турибди.

Польшанинг ихтисослаштирилган заводларидан ўнтаси техникавий даражаси юксак бўлган янги маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. 1.700 от кучига эга бўлган локомотивлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. «Е-4» маркали янги электровозлар поездларни соатига 125 километр тезлик билан юргизади.

НАЦИСТЛАРНИ ЖАВОБГАРЛИККА ТОРТИШ МУДДАТИ ҲЕЧ ҚАЧОН КЕЧИКМАЙДИ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Германия Федератив Республикаси қилинган ҳарбий жиноятлар учун жавобгарликка тортиш муддати ўтиб кетди, деган баҳона билан нацист ҳарбий жиноятчиларни суд жавобгарлигига тортишни тўхтатиб қўймоқчи. Шу муносабат билан АҚШ Олий судининг аъзоси Артур Гольдберг жавобгарликка тортиш муддати ўтиб кетди, деган моддани гетлерчи ҳарбий жиноятчиларга татбиқ қилишга қарши чиқди.

Артур Гольдберг Лос-Анжелосда гапириб айтдики, нацист жиноятчилар шу вақтгача жаҳонда мисли кўрилмаган даражада миллионлаб одамларни ўлдирдилар. Улар адолатли суддан қочиб қутилмасликлари керак.

ЖАНУБИЙ РОДЕЗИЯДА РЕПРЕССИЯЛАР

ЛОНДОН, 17 февраль.(ТАСС). Жанубий Родезия ирқчи парламентининг сессияси икки ойлик танаффусдан кейин кеча Солсберида очилди. Рейтер агентлиги мухбирининг хабар беришича, ўтган йили август ойининг охирларида Солсберининг африкаликлар яшайдиган чеккаси Хайфилддаги фавқулодда аҳволни яна 3 ой узайтириш сессия кун тартибида биринчи модда бўлиб турибди. Жанубий Родезия маъмурий марказининг африкаликлар яшайдиган бошқа бир чеккаси Харарда ҳам фавқулодда ҳолат ҳукм сурмоқда.

Сўнгги ойларда ирқчи маъмурлар африкаликлардан бир неча минг кишини турмаларга қамаб қўйдилар ва сургун қилдилар. Шу йўл билан Жанубий Родезиядаги оқ озчиликнинг ҳукумати ҳокимиятни қўлида сақлаб қолмоқчи, мамлакат туб жойлик аҳолисининг озодлик ва мустақилликка интилишини бостирмоқчи бўлади.

ЯНА ЯДРО ПОРТЛАТИЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 17 февраль (ТАСС). АҚШ атом энергияси комиссияси хабар беради: кеча Қўшма Штатлар Невада штатидаги синов полигонида яна ер ости ядро портлатиш синови ўтказди.

Шу билан АҚШ бу йил ер остида учинчи марта ядро портлатиш синовини ўтказди.

ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИГА НОМЗОДЛАР

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари комитети матбуотда эълон қилиш учун берган хабарида 1965 йилги Ленин мукофотларини олиш конкурсида қатнашишга киритилган асарларнинг рўйхати келтирилади: Фан соҳасида 17 асар, техника соҳасида 23 асар конкурсда қатнашишга киритилди.

Комитет совет жамоатчилигига мурожаат қилиб, шу асарларнинг мазмуни тўғрисида ҳам, шунингдек кенг муҳокама қилиш учун таклиф этилаётган авторлар коллективларининг состави тўғрисида ҳам ўз фикрларини ёзиб юборишни сўради.

* * *

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Адабиёт ва санъат соҳасида Ленин мукофотлари комитети 1965 йилги Ленин мукофотларини олиш учун тақдим қилинган ҳамма асарлар комитет секцияларида ва пленумида кўриб чиқилганидан кейин шу асарлардан конкурсда қатнашишни давом эттирмоқ учун журналистика ва публицистика, адабиёт соҳасидаги, музика ва концерт-ижрочилик фаолияти, тасвирий санъатлар, кинематография ва театр санъати соҳасидаги номзодлар танлаб олинганлигини маълум қилди.

Ленин мукофотлари олишга кўрсатилган асарлар билан совет жамоатчилигини кенг таништирмоқ учун Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитети радио ва телевизион марказлар орқали циклли эшиттиришлар ташкил этади, Кинематография давлат комитети эса мукофотларга тақдим этилган фильмларни мамлакат шаҳарларида намойиш қилади.

Ленин мукофотлари комитетлари ахборотларининг тўлиқ текстлари «Правда», «Известия» ҳамда республика газеталарида эълон қилинди. (ТАСС).

Бу суратни штатсиз фотомухбиримиз Я. Абдуллаев Октябрь районидаги 187-болалар боғчасида олган. Бу ерда катта ёшдаги группада тарбияланаётганларга дастлабки билим берилади. Тарбиячи Наима Тўрахонова кичкинтойларни ҳарфлар билан таништирмоқда.

* * *

Бадавлат «Политотдел» колхозининг аъзолари шинам янги уй-жойларда турадилар. Ўнгдаги суратда колхозчилар учун қуриб берилган янги уй-жой бинолари. А. АБАЛЯН фотоси.

ҚИШЛОҚЛАРИМИЗ ЖАМОЛИ

ШАҲАРДАН ҚОЛИШМАЙДИ

Уч муйсафид автобус кутиб турарди. Қотмадан келган нуроний чол шерикларига гап ташлади:

— Қандай бахтли замонда яшаяпмиз. Ёшлигимиз ғурбатда ўтди. Эртадан кечгача омоч билан ер хайдаб базўр қорнимиз нонга тўярди. Бу кунларни кўриш бизга насиб бўлган экан.

— Нимасини айтасиз,— сўзга аралашди чўққи соқолли чол. Хув ана-у ерларни кўряпсизми,— деди у қўлидаги ҳасса билан ишора қилиб,— тўқайзор эди.Кечаси у ёқда турсин, ҳатто кундуз куни ҳам юришга қўрқарди киши.

— Қишлоғимиз жамоли чиндан ҳам ўзгариб кетди,— гапга аралашди учинчи кекса. Бундан беш-ўн йил аввал келган киши ҳозир уни таний олмайди. Шаҳардан сира қолишмайди.

Бу нуроний отахонлар Оққўрғон районидаги Энгельс номли колхозда яшашади. Улар айтганларича бор. Чиндан ҳам қишлоққа бир назар ташласангиз, бамисоли шаҳар дейсиз бу ерни. Турна қатор тизилган уйлар кўзингизни қамаштиради. Ҳозир 300 хонадон янги типдаги уйларда истиқомат қилишади. Уларнинг уйларини Ильич нурлари тунда кундуздек порлатиб турипти. Юздан ортиқ хонадонда телевизор бор.

Колхозда битта ўнбир йиллик, иккита саккиз йиллик ва битта бошланғич мактаб бўлиб уларда 800 га яқин ўқувчилар таълим олишади.

Қишлоқ аҳли фидокорона меҳнат қилишни ҳам, ҳузур қилиб дам олишни ҳам ўрнига қўяди. Хўжаликда маданий дам олиш учун барча шароитлар яратиб берилган. Қишлоқ марказидаги Елена Кан мудирлик қилаётган кутубхона хизматидан ҳамма мамнун. 10 минг китоб фондига эга бўлган бу кутубхонанинг юзлаб аъзолари бор.

Колхозчилар яқиндагина дори-дармонлар учун район марказига боришарди. Эндиликда эса бунга ҳожат қолмади.

Қишлоқ хуснига боқиб тўймайсан киши. Турмушимиз гуркираб, ҳаётимиз фаровонлашиб бораётганлигини бу қишлоқ тимсолида яққол кўриш мумкин.

М. СОИФНАЗАРОВ.

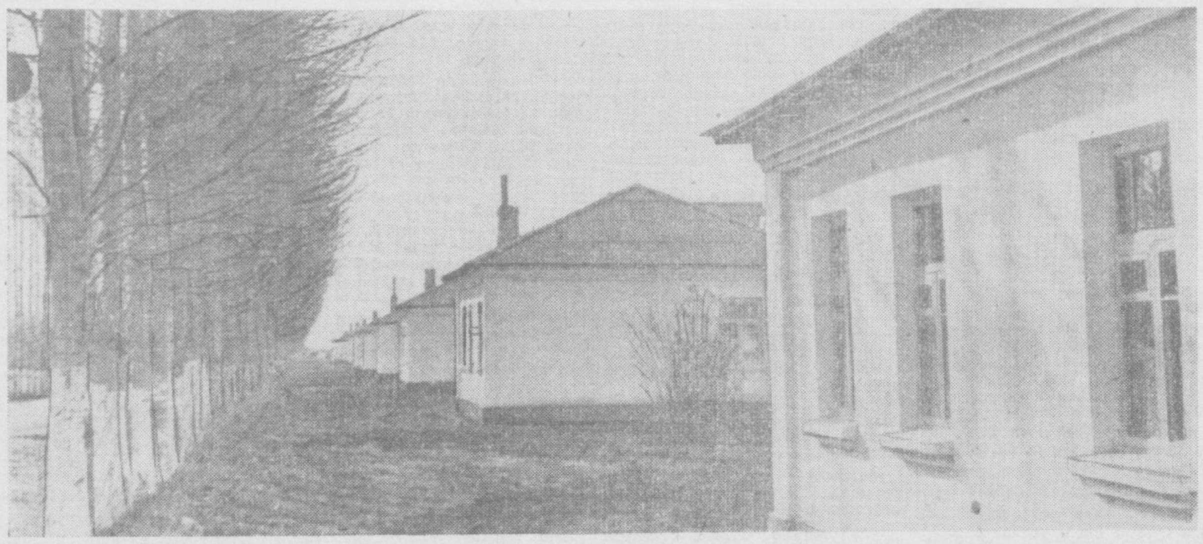

УЛУҒ ҒАЛАБАНИНГ 20 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Сергей СМИРНОВ

БРЕСТ ҚАЛЪАСИ ТОНГИ

1941 йилнинг 22 июни тонгида гитлерчиларнинг биринчи зарбасига дуч келган Брест қалъаси қаҳрамонона мудофааси улуғ Ватан уруши тарихига энг шонли ва ёрқин саҳифалардан бири бўлиб кирган. Бу мудофаанинг Совет Иттифоқи Қаҳрамони майор Петр Гаврилов, полк тарбиялаган бола Петя Клипа, ҳарбий фельдшер Раиса Абакумова ва бошқа ўнлаб қаҳрамонларнинг номи эндиликда халқ ичида машҳур бўлиб кетди. Қалъа гарнизони кўрсатган матонат ва жасорат эса совет жангчиларига хос эзгу хислатларнинг тимсоли бўлиб қолди.

Қуйида машҳур совет ёзувчи-публицисти Сергей Смирновнинг «Қаҳрамонлик меёри» номли очеркидан парча босмоқдамиз. Бу йил Совет Иттифоқи жамоатчилиги «Брест қалъаси» ва «Номаълум қаҳрамонлар ҳақида ҳикоялар» номли китоблари учун ёзувчи номзодини Ленин мукофотига тақдим этди.

84-полкнинг комсорги, политрук ўринбосари Матевосян биринчи портлашдаёқ пистолет, кийим-бошни ва этигини қучоқлаб, коридорга отилиб чиқди. Коридорда ҳеч ким йўқ эди. Рўпарадаги хона эшиги ланг очиқ. Қалъа ҳовлисига ёмғирдек ёғилиб, портлаётган снарядлар ёлқини деразa ойнасидан кетма-кет ярақлаб кўриниб турарди. Казарма портлашлар зарбидан зирилларди, лекин снаряд парчалари ҳали коридорга кирганича йўқ.

Матевосян саросима ичида шошиб кийинди. Полк комиссари кабинетининг эшиги бирдан очилиб кетди. Ичкаридан қуюқ тутун ёпирилиб чиқди, тутун орасида эгнида фақат трусиги билан комиссар Фомин кўринди. Матевосян унинг қаршисига отилди.

— Нима гап ўзи? — сўради комиссар бўғиқ овоз билан. Унинг бўздек оқариб кетган юзини Матевосян ҳатто қоронғи коридорда ҳам баҳазур кўриб турарди.

— Уруш, ўртоқ комиссар! Немислар ҳужум бошлашди! — қичқирди комсорг.

— Балким диверсиядир? Омборлар портлаётгандир?— Фомин воқеани аниқлашга уринарди.

Афтидан «уруш» сўзини айтишга унинг тили бормасдан бўлаётган воқеага қандайдир бошқа бир маъно қидирарди.

Коридор охиридаги зинада пастда, штабда навбатчилик қилаётган лейтенант Кузнецов кўринди. У югуриб келиб, комиссар олдида қоматини ростлади-да, пистолет ушлаган қўли билан беўхшов чест берди.

— Нима қилиш керак, ўртоқ комиссар? Нима? Нима қилиш керак? — деб сўрарди у тез ва асобий ҳолда, турган ерида типирчилаб.

Ўзини йўқотиб қўйган лейтенантнинг бу ҳолати Фоминга ҳаяжонини босиб олишга ёрдам берди чоғи.

— Ўзингизни қўлга олинг! — деди у кескин. — Ўз жойингиздан қимирламанг. Ҳамма одамлар подвалга тушсин. Мен ҳозир бораман.

Кузнецов бурилиб буйруқни бажаришга югуриб кетди, комиссар бўлса бирданига орқага ўгирилиб, кабинети эшиги томон отилди. Матевосян унинг қўлидан ушлаб қолди.

— Қаёққа?

— Ичкарида кийим-бошим бор. Партбилет гимнастеркада эди. Ёниб кетади!.. — деб бақирди Фомин кабинетга интилиб.

Комиссарни итариб ташлаб, Матевосян ўзини хонага урди. Кабинетни тўлдириб юборган қуюқ аччиқ тутундан хона қаршисидаги деразани ҳам кўриб бўлмасди. Деразадан кўнгилни беҳузур қилувчи яллиғ уриларди, афтидан у тарафга тушган ёндирувчи снаряддан пол куяётган эди.

Матевосян комиссар койкаси қаерда турипшини эслаб, кўзларини қисиб олдинга ташланган эди кроватга бориб урилди. Юзини оловдан тескари қилиб туриб, кроват суянчиғига илиб қўйилган кийим-бошни пайпаслаб топди. Кийим-бошларни қучоғига олдида, сўнг энгашиб ердан комиссарнинг этигини қидирмоқчи бўлди, лекин ўт иссиғи зўрайиб кетди. Шунда Матевосян яна бир нафас ҳаяллаcа ҳушидан кетишини сезиб, ўқчий-ўқчий эшик томон югурди.

Коридорда комиссарга иккита гимнастерка олиб чиққани маълум бўлди. Фомин энг олдин гимнастеркалардан бирининг кўкрак чўнтагидан партбилетини қидириб топди. Сўнг қўлини силтаб, шим билан этикни жангчиларнинг биронтасидан оларман, деди.

Комиссар ва комсорг дарҳол штаб тагидаги ертўлага етиб келишди. Бу ерда аллақачонoқ юз элликка яқин киши — штаб ходимлари, хўжалик ва суворийлар взводларининг жангчилари, бошқа бўлинмаларнинг Матевосянга таниш бўлмаган милтиқли ва милтиқсиз жангчилари тўпланган эди. Ранглари оқариб кетган ва сукунатга ғарқ бўлган кишилар бир ерга ғуж бўлиб, ташвиш ичида артиллерия отишмасининг тинимсиз суронига қулоқ солардилар.

Фоминга шу заҳотиёқ шим ва этик топиб беришди. Бундан атиги бир неча минут муқаддам ертўлага югуриб келган киши кийиниб, ўша таниш полк комиссари қиёфасига кирганида жангчилар ҳам дарҳол дадиллашиб қолганликларини Матевосян сезди. Фомин ҳам ёқасида ҳарбий унвон белгиси бўлган гимнастеркаси устидан камарни маҳкам сириб бойлаганидан сўнг, батамом ўзига хос хотиржам ва вазмин қиёфага кирди.

Жангчилар иккига ажраб, уни ва Матевосянни деразa томон ўтказиб юборишди. Ҳозир улар буйруқ кутиб, унсиз савол ва умид билан комиссарга боқишарди.

Бирдан чап томонда, жуда яқиндан автомобиль моторининг кучсизгина тириллаган овози эшитилди, деразa ёнидан устида одам шарпаси билан лўмбоздай бир нарса сузиб ўтиб кетди. Ертўлада турганларнинг ҳаммаси қулоққа бегона бўлган узиқ-юлиқ немисча гапларни аниқ эшитишди.

Ҳамма қотиб қолди. Бу ҳар қандай портлашдан ҳам даҳшатли эди.

Деразa ёнидан бир нима сузиб ўтганини Матевосян орадан бир неча секунд ўтгандан кейингина фаҳмлади. Деворининг ярмини Мухавецнинг нишаб қирғоғи тўсиб турган казарма ёнидан полубасида солдатлар билан немис катери ўтиб кетган эди.

Немислар қалъага киришибди! Мияда пайдо бўлган бу фикр Матевосяннинг кўнглини алланечук қилиб юборди. Ярмиси қуролсиз ва ертўланинг тош қутисида сиқилиб ётган юз эллик киши нима қила олиши мумкин! Деразадан икки-уч немис граната итқитиб, автоматлардан бир ўққа тутса вассалом!

Унинг хаёлида кезаётган фикрларга гўё жавоб қилгандек, комиссар буйруқ қилди:

— Одамларни юқорига олиб чиқиб, Оқ сарой деворлари ёнида мудофаа позицияси эгаллансин! Бу ерда қолиш мумкин эмас.

Матевосян югуриб, ертўла эшиги олдига чиқиб олди.

— Қани, ҳамма мен билан юрсин! — деб қичқирди. — Коммунист ва комсомоллар олға!

Одамлар комсорг турган эшик томон югуришди. Буйруқнинг тез, садоқат билан бажарилганлигини кўрган Матевосян бу мажбурий ва толиқтирувчи кутиш жангчиларни эзиб юборганини, улар душманга қарши зарба беришни сабрсизлик билан кутаётганликларини тушунди.

Тўда орасидан ўтиб, Фомин ҳам эшик ёнига келди. У қисқа қилиб, бошланган уруш ҳақида бир-икки оғиз гапирди ва жангчиларга Ватан олдидаги бурчларини эслатиб ўтди.

Комиссар вазиятнинг мушкуллигини яширмади. Немислар қалъани эгаллаб олишди, ҳовли ва казармаларга ҳам ёриб киришлари эҳтимолдан холи эмас, деди у. Дарҳол ертўладан чиқиш керак, мудофаа позициясини эгаллаб, бошқа қисмлар ёрдамга келгунча қандай бўлмасин, душман йўлини тўсиб туриш даркор. Дивизия командири ва полк командири етиб келгунча қўмондонликни ўзи қабул қилишини ва ўз ўринбосари қилиб политрук ўринбосари Матевосянни тайинлашини, унинг буйруқлари ҳамма учун мажбурий эканлигини эълон қилди у.

— Бошлайвер! — қисқа қилиб буйруқ берди у комсоргга.

Матевосян «Қани, орқамдан!» деб қичқириб, пистолетини ҳавода ўйнатганича ертўладан биринчи қаватдаги штаб биносига чиқувчи тор зинадан юқорига қараб отилди. Унинг кетидан жангчилар ёпирилишди.

Оқ саройнинг темир панжарали бетон девори казармалар билан параллель давом этиб, оралиқда бамисоли кенг кўча ҳосил қилганди. Атрофни портлашдан ҳосил бўлган чанг ва тутун қоришмаси ярим зулматга айлантирган. Ана шу тутун тумани орасида ўқлар чинқиради, каска кийган ва қўлида автомат тутиб, ҳавотирдан энгашиб олган қора шарпалар кўзга чалинади. Атрофда немислар изғишарди.

Қалъанинг Тересполь дарвозасига ҳозиргина кириб келган ва ўз авангарди билан клуб ва комсостав ошхонасини эгаллаган автоматчилар отряди энди асосий кучлари билан оролнинг шарқий чеккасига томон силжиб борарди. Немислар кўчадан атрофга автоматлардан ўқ ёғдириб, жуда тартибсиз, мисоли подадек бўлиб борарди. Штаб эшигидан отилиб чиққан Матевосян бошлиқ жангчилар зарбаси ана шу поданинг қоқ ўртасига тўғри келиб, уни иккига бўлиб юборди.

Одамларнинг фақат ярмисида қурол бор эди, қолганлар эса дуч келган нарса билан қуролланишган. Немислар кўпчилик, бунинг устига уларда автомат. Аммо ўша дамда ҳеч ким буни торозига солиб ўтирмади. Ўз қаршисида душманни кўрган жангчилар штикларни санча кетишди, уларни қаҳр-ғазаб тўла «Ура!» садолари кўчани тўлдириб, атрофда портлаётган снарядлар суронини босиб кетди.

Бу тўхтатиб бўлмас шиддатли зарбада даҳшатли куч бор эди. Урушнинг ярим соати мобайнида жангчилар қалбини тўлдириб юборган ҳамма нарса — тинч уйқуда ётган кишиларга қабиҳлик билан ўғринча ҳужум қилган душманга нисбатан ғазаб ва нафрат, ҳалок бўлган ва бўлаётган ўртоқлар мусибати, ҳужумнинг дастлабки дақиқаларида бошдан кечган ҳақоратли ваҳима учун қасос олишга интилиш ана шу куч тимсолида қалқиб юзага чиққандек эди.

Немислар хойнаҳой қалъада энди жиддий қаршиликка учрамаймиз деб ўйлаган бўлса керак. Найзалар билан атакага ташланган рус жангчиларининг тўсатдан пайдо бўлиб қолиши уларни саросимага солиб қўйди. Капалаги учиб кетган автоматчилар довдираб қолишди. Ҳали штаб эшигига етиб келмаганлари орқага, Холмск дарвозаси ва черковга томон шаталоқ отишди. Отряднинг ўз қисмидан ажралиб қолган катта қисми эса тартибсиз равишда ўқ узиб, оролнинг шимолий бурчагига қараб қочди.

Чекинаётган душманнинг ҳолати дарҳол жангчилар кучига куч қўшди. Ҳужум қилаётганларнинг даҳшат тўла қудратли «Ура!» садолари яна ҳам баландроқ ва ғолибона янграрди. Енгил ярадор бўлган Матевосян чопиб бораркан, енги билан қонини артиб, автоматчиларнинг яшил елкасини нишонга оларди. Олдинда, қочиб бораётган немислар тўдаси орасида жангчиларимиз найзаси ярақларди. Пичоқ, таёқ билан қуролланган қизил армиячилар жанг шиддатидан қизишиб, жазава ичида душманни олдиларига солиб тириқтириб боришарди.

(Давоми келгуси сонда).

КАФЕЛАР СИЗНИ КУТАДИ

Горький номидаги маданият ва истироҳат боғи кўклам келиши билан гавжум бўлиб кетади. Шаҳримизнинг кичик гражданлари ўз боғининг хиёбон ва майдончаларида маза қилиб дам оладилар. Тез орада кичкинтойлар учун яна бир совға тайёр бўлади. Паркнинг бурчагида қад кўтараётган янги бино битай деб қолди. Бу — болалар кафеси.

Кафенинг иккита зали бўлиб ёзги залда 50 бола, қишкисида эса 60 кичкинтой овқатланади. Ёзги залга холодильниклар ўрнатилган, кичкинтойлар учун 30 дан ортиқ турли хил таомлар пиширилади. Қишки зал иссиқ ва қулай. Болалар учун мосланган пастак стол ва стуллар қўйилган. Шаҳримизда биринчи марта қурилаётган болалар кафесининг лойиҳасини ишлаган «Ташгипрогор» 1-устахонасининг бош инженери И. Иванов билан Н. Шарофиддинов ўртоқлар смакхонанинг ҳар томонлама қулай бўлиш учун ғамхўрлик қилишган.

Бундан ташқари шаҳар умумий овқатланиш бўлими яқин кунларда яна бир қанча кафеларни хўрандалар ихтиёрига топширади. Романовский проспекти билан Коммунистическая кўчасининг муюлишидаги икки қаватли бинода ёзлик ва қишки заллари бўлган кафе қуриб битказилади.

Луначарский шоссесида 100 ўринли кафе қурилади. Транспорт инженерлари институти ёнида очиладиган «Березка» кафеси айниқса диққатга сазовордир. 80 хўрандага мўлжалланган бу кафеда чучвара сотилади. Бу шаҳримиздаги иккинчи чучвархонадир.

Кўзингиз тушган бўлса керак, Калинин майдонининг бурчагида ҳам янги бино қуриляпти. Икки қаватли бу бинонинг ташқи кўриниши «Тошкент» ресторанини эслатади. Хўрандалар ёзда иккинчи қаватда, қишда эса биринчи қаватда овқатланадилар. «Восток» номи билан аталган бу ресторан бир йўла 500 га яқин кишига хизмат қилади. Хуллас, бу йил умумий овқатланиш тармоқларининг сони анча кўпаяди.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

ПИЛЬНОВ МУКОФОТИ

Пойтахтимиздаги Армия спорт клуби залида Григорий Пильнов мукофоти учун ўтказилган мусобақалар тугади.

Г. Пильнов урушдан аввалги йилларда эркин кураш бўйича бир неча марта фаҳрли ўринларни эгаллаган, республикамиз терма командаси составида Бутуниттифоқ мусобақаларида муваффақият билан қатнашган тошкентлик курашчи эди. У Улуғ Ватан урушида қаҳрамонларча ҳалок бўлди.

Жасур жангчи хотираси учун юксак мукофот таъсис этилди. Фахрли мукофотни қўлга киритиш учун республикамизнинг барча областлари, шунингдек Фрунзе, Қарағанда, Олмаота шаҳарларининг энг кучли полвонлари курашдилар.

Уч кун давом этган шиддатли олишувлардан сўнг М. Мамедов, Я. Сонин, Г. Калеткин, Г. Мусаев (ҳаммаси Тошкентдан) Э. Туркбоев (Фрунзе) ва Б. Цой (Олмаота)лар юксак мукофот эгаси бўлдилар.

Ш. ҚОСИМОВ.

ДОВЮРАК СТУДЕНТЛАР

Яқинда тўқимачилик комбинати ишчилари истиқомат қиладиган икки қаватли уйга тасодифан ўт тушди. Ёнғин тобора кучайиб атрофдаги хоналарга хавф туғдириши мумкин эди. Лекин Низомий номидаги Давлат педагогика институти тил-адабиёт факультетининг сиртқи бўлими студентлари буни пайқаб қолдилар. Студентлар жонбозлик кўрсатиб ўтни ўчирдилар. Айниқса Абдураҳмон Умаров, Аҳрор Анваров, Раҳим Обидов, Соли Шералиев каби ўртоқларнинг довюраклиги ҳаммани қойил қолдирди.

Ў. САИДОВ.

„КАЛАМУШ“ЛАР

Мен сизларга шу гапларни яна бир марта такрорлаб айтишим керакки, каламуш ҳақиқатан ҳам кемирувчи, емирувчи махлуқдир. Ҳозирча каламушлар яшаётган экан, агар биз уларни қириб ташламасак омборларимизни қуритади, бизнинг ризқимизни қияди.

Мен жуда яхши биламан, каламуш нималарга қодир эканлигини. Эшитинглар: кунлардан бир кун, яъни 1964 йил 10 декабрь куни, ўз кўзим билан кўрдим. «каламушлар» мен ишлайдиган 13-«Мелькомбинат»нинг беш қоп унини ялаб, ташмалаб кетибди. Ўша куни бу жиноятни қилган «каламушлар» бошлиғини ушлаб олиб, кўпчилик ўртасида шарманда қилмоқчи бўлдик, лекин қўлимизга тушмади. Мен бу воқеани дўстим, 39-автобаза шофери Николай Павлович Климентъевга айтиб бердим. У гапимни эшитиб туриб, «Сизларнинг каламушларингиз шунақа каттами» деди. Мен унга «эй, каллаварам, гапимга тушунмадинг, машинангга беш қоп ун ортсам уйимизга элтиб берасанми» деган эдим.

— Чой-чақаси тузукроқ бўладими,— деди у.

— Биз бировни ранжитадиганлардан эмасмиз,— дедим.

Менинг бу олийжанoблигимни эшитиб дўстим 87—50 ТША машинасини кўндаланг қилди. Актни «каламушлар» бўйнига илдик, беш қоп унни машинага ташладик. Тўғри қилибманми? Ҳа, нега бошингизни сарак-сарак қиласиз. Ҳозирча омборларимизда «каламушлар» соғ-саломат экан, бизнинг бировдан қўрқадиган жойимиз йўқ. Улар яъни бизнинг «каламушлар» ҳар қандай айбни ҳам ўз бўйинларига олаверадилар. Кемирилди, емирилди деб тузилган актларни уларнинг бўйнига илаверамиз, каламушлар эса думларини жилпанглатиб инларига кириб кетаверадилар.

Мен яна бир марта такрорлаб айтаманки, битта «каламуш» бемалол бир кишичалик, ҳатто ундан кўпроқ ғаллани ейиши мумкин. Мен бунга ўз иш давримда тўла-тўкис иқрор бўлдим.

Шу билан қисқача сўзимни тамомлайман ва «каламушни» жиноятчи сифатида қоралайман!

Бу гапларни Калинин район, 13-«Мелькомбинат»нинг юк ташувчиси, Қўйлиқдаги Оржоникидзе кўча, 73-уйда турувчи Эргаш Исмоиловнинг ўз оғзидан эшитдик. Қаерда дейсизми? У, бу гапларни район ОБХСС вакиллари олдида, бирор марта қизармай, ранги ўчмай, дадил туриб айтди.

Эргашнинг гапини эшитиб бўлишгач, орган ходимлари у айтган «каламушни» жиноят устида қўлга туширишмоқчи бўлишди. Қидирув бошланди. Ун яловчи «каламуш» билан орқама-орқа борилганда улар Эргаш Исмоилов уйига уя қурганлиги аниқланди. Ўша «каламушлар» Эргашнинг уйига икки марта беш қопдан ун ташиб келганлар. Бундан ташқари 18 қопни бўшатишга улгурганлар. Бўш қоплар ағдар-тўнтар қилинаётган пайтда 4590 сўм пул чиқиб қолган. Оббо устаси фаранг «каламушлар-ей». ўзларидан ортган унни сотиб ҳам олган эканларда!

Бу гапларни орган ходимлари комбинат директори ўртоқ Сапожниковга айтган эдилар, у елкасини қисиб:

— «Каламуш»лар ҳам жонга тегди-да,— деб қўяқолибди.

Х. УЗОҚОВ.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

19 ФЕВРАЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 12.00 — **Бадиий фильм** (болалар учун).

Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Ҳикоялар** (болалар учун), 18.50 — **Реклама ва эълонлар**, 19.00 — **Симладаги севги** бадиий фильмининг 2-серияси.

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Халқ контроли амалда**, 21.10 — **Замон, афсоналар, олимлар** (ҳужжатли фильм), 21.30 — РСФСРда хизмат кўрсатган артистлар **К. Федичева ва Ю. Соловьёв ижодий кечаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.35 — **Украина халқ рақслари** (илмий-оммабоп фильм), 19.00 — **Тошкент янгиликлари**, 19.10 — **Ҳаёт қўлингда** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.35 — **Ватан қаҳрамонлари** (Совет халқининг гитлерчилар Германияси устидан ғалаба қозонганининг 20 йиллиги олдидан), 20.55 — **Тошкент янгиликлари**, 21.05 — **Концерт** (Озарбайжон санъат усталари ижросида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 1965 йил мавсумининг очилиши — 19/II да **Ҳамза.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/II да **Алишер Навоий**, 20/II да **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 19/II да **Тошболта ошиқ**, 20/II да **Ишқинг билан.**

КИНО

Уйқудаги гўзал — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 4 ва кеч 6 яримда).

Ганга ва Жамна (1 ва 2-серия)— «ВАТАН», НАВОИЙ номли, «УЗБЕКИСТОН», «ИСКРА», «СПУТНИК», (кундуз ва кечқурун).

Янги Орлеан булбули — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
20 ФЕВРАЛДАН

РСФСР халқ артисти **Борис Эдер** раҳбарлигидаги **«ЧАВАНДОЗ ВА АРСЛОНЛАР» АТТРАКЦИОНИДА** **Валентина ва Виктор Эдерлар**, РСФСР халқ артисти **Рабадан Абакаров** раҳбарлигидаги **ДОҒИСТОН «ЦОВКРА» ДОРБОЗЛАРИ**

гастролининг

СЎНГГИ КУНЛАРИ

Томошалар кеч соат 8 да бошланади.

Якшанба куни 2 марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 3 ва кеч 8 да.

Олдиндан билет сотувчи касса эрталаб соат 11 дан кеч 6 гача ишлайди.

28 ФЕВРАЛДА САМАРҚАНД ШАҲРИДА

ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ

биринчи чиқарилиш билетларининг

ютуқлар тиражи

БЎЛАДИ

Ҳар бир тиражда лотереянинг тўрт разрядига 585.000 сўмлик 407000 ютуқ, шу жумладан: 134.108 сўмлик 1284 та буюм ютуғи ва 450.892 сўмлик 405716 та пул ютуғи ўйналади.

Лотерея билети — 30 тийин.

Лотерея билетларини сотиб олиб, ютуқлар тиражида қатнашинг!

КАСАБА СОЮЗ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА ОВҚАТЛАНУВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

Эски намунадаги (1962 йилги)

ПУТЁВКАЛАР

20 февралдан 15 мартгача ҚАЙТА РЎЙХАТ ҚИЛИНАДИ.

Бу муддатдан кейин улар кучини йўқотади.

Тошкент шаҳар Куйбишев ошхоналар трестининг диета ошхонаси.

Чилонзор массив, 31-уй, 38-квартирада турувчи **Роза Сергеевна Усмонованинг** шу квартирада турувчи Собиржон Собитович Усмоновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар Чилонзор район халқ судида кўрилади.

«Узглавбит»нинг Марказий лойиҳалаш-конструкторлик бюроси ва Тошкент бадиий буюмлар фабрикаси коллективлари бош инженер А. С. Икромовга отаси **МИРСОЛИҲ ИКРОМОВНИНГ** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши бўлими — 26232. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 08496. Индекс 64696. Нашр. № В 1701.